

Un număr vechiu 7 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENTĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

COMITETUL :

D. NEGULESCU, Profesor la Facultatea de drept din București, GR. CONDURATU, Consilier la Curtea de Apel București
ALEX. CERBAN ALFRED JUVARA IOSEF G. COHEN TR. ALEXANDRESCU V. ANGHELOVICI EUG. EMMANUEL
Dr. in Drept din Paris Dr. in Drept din Paris Avocat Post Prim-Presed. Trib. Dr. in Drept din Paris Dr. in Drept din Paris
Profesor Universitar Avocat Avocat Avocat Jud. Trib. Ilfov Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. in drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membru corespondent pentru Paris: EDOUARD LEVY, Dr. in Drept, Avocat, Paris

ABONAMENTUL

Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 300 lei.
„ Magistrați și Avocați fără supl. 150 „
6 luni prețul cel de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPTAMANA
sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Artei, 5 și Rahovei, 5
Lângă Palatul Justiției
— TELEFON 18/29 —

SUMAR

— **Congresul Magistraților din Mehedinți**, de d-l N. C. Schina ;
— **Valoarea Juridică a actelor încheiate cu supuții inamici** (notă referitoare la decizia Curții de apel s. III București în afacerea G. C. Stoicescu cu I. Schlesinger), de d-l Prof. Iorgu Radu ;
— **O adnotare în materie cambială**, de d-l Procuror I. N. Flutescu.

JURISPRUDENTA:

— **Înalta Curte de Casație s. I.: Ministerul Domeniilor cu I. N. Cabrina** (Dacă se poate prescrie în 10 ani contra Statului, pe temeiul justului titlu și a bunei credințe, când imobilul se află în circumscripția Curții de apel București? Art. 1895 și 96 C. civ. și art. 75 Pr. civilă), cu o Notă de d-l profesor Alex. Cerban ;
— **Idem: Eaterina Rondos cu Stancu Dumitropol** (Mama care trece în a doua căsătorie, potrivit art. 340 C. civil, numai are dreptul de folosință în averea copiilor din prima căsătorie, nici chiar în cazul când a doua căsătorie s'a desfășurat), cu o Notă de d-l profesor Alex. Cerban ;
— **Trib. Dorohoi: Lupu Nzigler cu Herșcu și Luzer Beraru** (Dacă unul din asociați poate uza de calea ordonanțelor prezidențiale prevăzută de art. 66 bis Pr. civ. pentru a se lua oare cari măsuri în ce privește vânzarea mărfii Societății? Abuz de drept), cu o Notă de d-l avocat Ștefan Scriban ;
— **Curtea de Cas. Fr.: (Ocuparea unui post nou de un funcționar public. Schimbarea de reședință. Presumpția de schimbare de domiciliu. Neprelungirea contractului de închiriere).**
— **Idem: (Grevă. Tren de mers. Refuzul mecanicului de a continua meslul. Părăsire de post. Delict).**

Rezumatele jurisprudenței Curților de apel și Casație

— **Apel I: Dotă. Clauza dotală. Imobil. Nespecificarea în actul dotal.** Dacă poate fi lovit de prohibițiunile art. 1243 și 1253 c. civil ?

— **Apel II: Vânzare de creanțe. Când devine valabilă? Chitanța de descărcare.**

— **Apel III: Societate comercială. Instituită curatoare. Rea administrație. Acțiune în daune. Are caracter civil?**

— **Apel IV: 1. Comisiune arbitrală. Dacă poate judeca o cerere de evacuare pe temeiul art. 5 al. 3 din decretul lege 1420/920, când contractul este încă în curs? — 2. Ziarist. Drept de pensie, — Casație I: 1. Legatar universal. Vocațiunea lui la totalitatea succesiunii. — 2. Compensație. Creanță dotală. Opuștea ei în compensație.**

— **Casație II: 1. Fals omis de un controlor de corporație în scripte. Competența jud. de ocol. — 2. Amnistie. Dacă se aplică numai la infracțiunile de drept comun sau și la cele prevăzute de legile speciale, cu o Notă. — 3. Apel penal făcut de inculpat. Agravaarea situațiunii inculpatului, cu o Notă, de E. C. D.**

— **Casație III: Exproprierea moșilor. Procedura expropriării. Supliment la Curierul Judiciar No. 22.**

— **Primul Congres al avocaților din întreaga Românie, 6, 7 și 8 Mai 1921, Procesele-Verbale ale ședințelor și discursurile ținute**

Congresul Magistraților din Mehedinți

Ca și în anul trecut—când a fost vorba de Congresul magistraților ce tot din inițiativa celor din Mehedinți urma să se țină la Craiova — am aclamat această încercare patriotică făcută în sentimentul de a se putea ajunge la liberarea magistraturii de sub jugul intolerabil

al puterii executive, care, în scopuri de interese politice de partid, a apăsât cu toată greutatea asupra independenței justiției. O dovadă mai mult că magistratura este supusă fluctuațiunilor politice se face prin aceea că congresul a fost împiedicat anul trecut printr-o înfatuată adresă a Ministerului de justiție din acel timp, trimisă magistraților inițiatori; iar astăzi nimic nu împiedică aceeași magistrați de a ține Congresul în care chestiunea ardeătoare a independenței constituționale a puterii judecătorești va fi discutată de aceeași oameni competenți, neinfluențați de acele idei ale politiciasmului — sperăm trecător — și care a otrăvit întreaga Românie de mai bine de o jumătate de veac.

Dacă ne raportăm dar la un singur an în poi, vedem că cea mai vădită rea credință și cele mai deloiaile manopere s'au întrebunțat contra promotorilor ideii de a se întrona în Stat o neatărnată putere judecătorească. Astăzi aceste înalte idei au sfârșit prin a pătrunde în spiritul și opinia generală care, mai tare decât omnipotența guvernamentală, admite și chiar cere această independență ca o necesitate absolută pentru ridicarea morală și materială a țării; căci peste tot unde puterea politică a pus mâna, nu s'a constatat decât aservire, incoherență și tăgădă de dreptate. Sperăm că Congresul dela Turnu Severin printr'un memoriu perfect studiat va ști să facă să înțeleagă forurile competente că timpurile s'au schimbat, că vechea rutină ca și excesul de putere nu se mai pot armoniza cu ideile timpurilor democratice, cari s'au impus cu atâta tărie dela războiul incoace și mai cu osebire dela reunirea fraților români într'o singură familie.

În afară de această independență — de a căreia necesitate cu toții suntem pătrunși — este încă nevoie a face, cum se zice în termenii de arboricultură, acea operațiune de tăiere a crăcilor uscate — unele fără valoare atele vătămătoare — cari absorb seva de care arborele are nevoie pentru a se dezvoltă și da roade.

Această operațiune trebuie făcută în magistratură sub forma epurățiunii, pentru ca organismul celei mai înalte instituțiuni sociale, bucurându-se de plenitudinea forțelor sale, să ajungă a inspira încrederea nu numai prin știință, dar încă și prin acea integritate a caracterului ce reclamă funcțiunea pe care magistratul o exercită.

O magistratură tăraitoare eșită din vulgarul joc al patimilor politice, bătută de ignoranță și fanfaronadă, ale cărei elemente au pătruns numai prin josiție și prin protecție este, după cum spune celebrul Karcher, o caricatură și o calamitate opresivă, și justiția ei tăgăduirea libertății și prăpastia anarhiei.

Epurățiunea ce preconizăm va inspira însă toată in-

crederea de care se simte nevoe, numai dacă va fi făcută de oameni luminați și încercați, de care din fericire nu suntem lipsiți, și sub condițiunea de a nu fi influențați de ură, răzbuinare sau favoritism, căci la baza oricărei reforme utile asemenea sentimente josnice nu pot și nici nu trebuie să aibă vre-o înrăurire.

După cum sunt legi pentru justițiabili, tot astfel trebuie să existe legi și față de magistrații demni de acest nume.

Congresul magistraților ce se deschide la 24 Iunie curent la Turmu-Severin sub fericite auspicii, sper că va avea succesul pe care din fundul sufletului i-l urez, în credință că va ajuta a se da țării acea forță constituțională, care, singură, poate să asigure liniștea și fericirea socială.

N. C. SCHINA

VALOAREA JURIDICA A ACTELOR

ÎNCHEIATE cu SUPUȘII INIMICI

(Notă referitoare la deciziunea Curții de apel s. III-a Buc. în afacerea G.C. Stoicescu cu Isidor Schlesinger).

Deciziunea Curții de apel București, secția III-a, din 20 Mai 1920, în afacerea Schlesinger-Stoicescu, publicată în *Curierul Judiciar* No. 11 de la 20 Martie a. c., merită toată atențiunea, nu numai prin motivarea dezvoltată și documentată a unor delicate puncte de drept, în legătură cu legislația excepțională a războiului și cu tratatele de pace de la Versailles și St. Germain, dar și prin împrejurarea că ea pune în discuție o chestiune însemnată care a venit și va reveni încă dese ori, până la completa lichidare a împrejurărilor anormale ale stărei de război, și anume aceea a raportului dintre dreptul internațional public și dreptul național. Întru cât, după părerea mea, această chestiune de un interes esențial n'a fost în mod suficient pusă în lumină, nici în părerea majorității și nici în aceea a minorității, și intrucât, pe de altă parte, unele considerente în legătură cu chestiuni de drept internațional public n'au căpătat preciziunea cuvenită, îmi permit de a continua, în mod cât mai succint, discuția referitoare la această interesantă hotărâre.

Pentru acei cari n'ar avea sub ochi No. citat din *Curierul Judiciar*, reamintesc în scurt speța. În Oct. 1917, G. C. Stoicescu vinde prin mandatar lui Schlesinger imobilele din București strada Cantacuzino No. 120 și 122. În Februarie 1920, Stoicescu cere anularea actului de vânzare, în virtutea decretului No. 2790 din 14 August 1916 și a legii din 21 Dec. 1916, care, pe motive de ordine publică, interzic oricui pe teritoriul României orice operațiune comercială cu supușii sau casele comerciale și industriale aparținând statelor cu care România se găsește în stare de război. Printr'o ordonanță prezidențială, Stoicescu obține anularea actului de vânzare și condamnarea lui Schlesinger la restituirea imobilelor în discuție. Impotriiva acestei ordonanțe, Schlesinger introduce apelul soluționat prin deciziunea în discuțiune, care în majoritate de 3 glasuri admite apelul contra ordonanței sus menționate, minoritatea fiind pentru respingerea acestui apel.

Trei sunt principalele chestiuni juridice puse în discuțiune cu prilejul acestei hotărâri:

1) Decretul No. 2790/1916 și legea din 21 Dec. 1916 se aplică în mod restrictiv numai la actele cu caracter comercial, așa cum prevede litera legii, sau, într'un înțeles mai larg, sunt cuprinse în prevederile lor și actele cu caracter pur civil, cum ar fi bunăoară vânzarea imobilelor aparținând lui G. C. Stoicescu? Sunt asemenea acte civile, încheiate între un român și un

supus aparținând unuia din statele inimice, nule deplin drept pe motiv de ordine publică, întocmai după cum ar fi nule asemenea acte cu un caracter indiscutabil comercial? În lipsa sau în cazul nepreciziei legilor naționale, dreptul internațional n'ar putea oferi soluțiuni cu privire la validarea unor asemenea acte?

2) În cazul când s'ar admite nulitatea unui asemenea act civil, se naște întrebarea dacă tratatele de pace de la Versailles și de la St. Germain, n'au prevăzut oarecare derogățiuni de la prescripțiile legilor naționale, de natura legii române din 21 Dec. 1916, în folosul naționaliilor statelor nou formate din desmembrarea puterilor centrale, și dacă contractele încheiate între un român și un cehoslovac de ex., nul la origine în puterea legii menționate, n'ar putea fi validat pe temeiul unor anumite dispozițiuni favorabile ale acestor tratate de pace?

3) În cazul afirmativ, se pune mai departe întrebarea dacă, în speță, apelantul Schlesinger putea invoca în folosul său naționalitatea cehoslovacă, aceasta chiar anterior ratificării păcii de la St. Germain, care, în momentul desbaterilor acestui litigiu, nu era de cât numai semnată?

Toate chestiunile discutate în acest proces pot fi subordonate în mod logic unuia din aceste 3 puncte de vedere mai sus formulate. Atât majoritatea cât și minoritatea n'au mai insistat asupra chestiunii, dacă un tratat internațional ar putea fi considerat ca desăvârșit încă din momentul semnării lui și prealabil ratificării, și bine au făcut. Această chestiune nu mai are astăzi de cât un caracter aproape istoric, întru cât, în majoritate covârșitoare, autorii sunt de acord în a nu aplica aci analogia dreptului civil a mandatului, considerând tratatul ca un simplu proiect supus condiției suspensive a ratificării.

I. În ceia ce privește punctul prim, este de observat că, în mod interesant, deciziunea în discuțiune a eșit din cadrul strămt al unei legi naționale, punând în mod precis întrebarea, dacă, după cum am arătat mai sus, în lipsa unei legislații interne, nulitatea actelor de afaceri dintre naționaliul unui stat și supușii unui stat inimic, n'ar putea fi impusă, independent de orice alte considerații, pe baza dreptului internațional public, care ar prevedea vre-o prohibițiune principială în această direcțiune. S'a pus deasemenea mai departe întrebarea, dacă principiile dreptului internațional n'ar putea servi ca mijloc de interpretare a dispozițiunilor legilor naționale, într'un înțeles, lărgind cât mai mult prohibițiunile aci referitoare. Părătul în apel și minoritatea au susținut în mod stăruitor cum că este astăzi un principiu constant de drept internațional, în virtutea căruia, chiar în lipsa unei dispozițiuni legislative naționale, orice raport juridic între un național și un supus al unui stat inimic trebuie anulat, pe motiv de ordine publică, aceleși principii permițând o aplicare cât mai extensivă a prohibițiunilor eventuale ale legilor naționale. Trebuie să constatăm imediat cum că această părere este susținută și de unii din cei mai buni și mai recentii autori. Astfel, *Mérignhac* se ridică în mod categoric împotriva părerei care pleacă de la libertatea comerțului în lipsă de prohibiții exprese, și proclamă principiul prohibițiunii absolute, neautorizând libertatea comercială de cât pe baza unor concesii formale, interpretarea urmând a se face, în mod rațional, în folosul prohibițiunii¹⁾. Era de datorita majorității să ia în serioasă considerațiune această chestiune, care, după cum se poate lesne constata, pune în discuție problema

mai sus semnalată a raportului dintre dreptul internațional public și dreptul național. Majoritatea trece repede asupra acestei chestiuni, care, dacă s'ar rezolva în sensul minorității și a lui *Mérignhac* între alții, ar fi de natură să schimbe complet fața problemei. Este de aceea necesar, să ne fixăm un moment atențiunea asupra acestei chestiuni. Păreră mea este în această privință, că minoritatea Curței greșește judecând în modul mai sus arătat și că în genere doctrina privește chestiunea dintr'un punct de vedere cu totul inexact. Aceasta pe baza următoarelor două considerațiuni: mai întâiu, chiar dacă am fi să admitem existența unui principiu constant de drept internațional public în sensul nulității oricărui act încheiat cu supusul unui stat inamic, trebuie să stabilim ca o axiomă incontestabilă, că dreptul internațional nu poate obliga în mod direct organele judecătorești ale unui stat, într'u cât el nu face ipso jure parte integrantă din legislația națională a statelor, și într'u cât, hotărând altfel ar fi să scoatem dreptul internațional din domeniul său propriu de aplicațiune, care este acela al raporturilor de natură publică dintre state. Pe baza de acte internaționale, după părerea comun admisă, deocamdată, și abstracție făcând de un început de îndrumare evolutivă în sens contrar, nu pot rezulta în mod direct drepturi și îndatoriri de natură privată pentru naționali statelor semnate. Asemenea drepturi și îndatoriri nu pot rezulta pentru particulari ca și pentru diferitele organe publice ale statului, ca de ex. acelea care exercită puterea judecătorească, de cât numai prin intermediul statului și numai din momentul în care pe căile constituționale normale, statul dă o formulare națională obligațiunilor sale internaționale. În conformitate cu acest punct de vedere, un principiu de drept internațional, oricât de incontestat ar fi el, nu poate căpăta o aplicare judecătorească națională, de cât numai atunci când a căpătat caracterul unui principiu legislativ intern, sau când cel puțin el răspunde în mod dovedit unui principiu de drept consuetudinal intern. Cu alte cuvinte, sancțiunea dreptului internațional nu poate fi asigurată de cât numai prin punerea în mișcare a factorilor constituționali hotărâtori, în lipsa funcționării cărora organele judecătorești, subordonate numai comandamentelor interne, pot face abstracție de orice principiu internațional, rămânând ca statul să răspundă, dacă totuși se găsește vre o sancțiune, de neîndeplinirea obligațiunilor sale. Din același punct de vedere, un principiu de drept internațional nu poate servi nici ca mijloc de interpretare a unei legi naționale fie într'un înțeles restrictiv, fie în unul extensiv.

Dar părerea în discuțiune este inadmisibilă și dintr'un al doilea punct de vedere. În adevăr, mi se pare cu totul imposibil de a vorbi despre o obligație internațională a statelor beligerante de a anula actele intervenite între supușii lor respectivi, într'u cât de bună seamă o obligațiune cu acest caracter n'ar prezenta un interes indispensabil general, fiind vorba de o măsură de apărare individuală asupra oportunității și intensității căreia nu poate fi s'lt judecător de cât însuși statul direct interesat. Numai statele beligerante ar putea hotări după moment și împrejurări, dacă le convine să facă uz de o prerogativă în acest sens și a-nume de aceea de a anula sau nu, sau de a anula sub anumite restricții, actele intervenite între supușii lor și aceia ai statelor inimice. Dreptul internațional n'are de cât o singură îndatorire și un singur obiect posibil, și anume acela de a asigura statelor, în vederea prezervării existenței lor, toată libertatea de mișcare necesară. El și-a îndeplinit complet datoria răspunzând acestei cerințe, dincolo de care încetează dreptu-

riile sale de intervențiune. Prevederi cari ar depăși acest singur țel n'ar avea nici un fel de justificare. Din acesta punct de vedere este evident că nu poate fi vorba despre o obligațiune internațională în sensul anulării actelor dintre inimici, ci numai de o *facultate* acordată statelor în acest sens, de care ele pot uza sau nu, după libera lor apreciere. Este evident de resortul dreptului internațional de a asigura o asemenea facultate care poate fi întim legată de condițiile indispensabile ale apărării individuale, dar nu este mai puțin evident că, impunând în acest sens o obligațiune care în anumite împrejurări ar putea fi chiar dăunătoare intereselor individuale ale statelor, a căror ocrotire dreptul internațional trebuie să o aibă exclusiv în vedere, ar însemna să facem să iasă dreptul internațional din cadrul său de dezvoltare normală. Ar fi tot așa de absurd și de imposibil de a se vorbi de o obligație internațională a statelor în sensul prohibițiunii sau a libertății comerțului în timp de războiu, după cum ar fi absurd de a spune că un stat este obligat de a scoate 10 corpuri de armată în loc de cinci într'u apărarea sa proprie. S'ar pierde prin aceasta în mod regretabil din vedere interesul propriu al dreptului internațional, în special al dreptului războiului, care este acela de a fixa unele limite extreme, înăuntrul cărora are a se exercita activitatea de stat, pe baza unei desăvârșite libertăți de apreciere și în conformitate cu interesele individuale ale existenței statelor. Din acest punct de vedere, nu se poate vorbi despre o obligație a statelor în sensul anulării actelor încheiate între inimici, ci numai despre o *facultate* a statelor în acest sens. Este evident, de asemenea, că fiind vorba despre o simplă *facultate*, iar nu despre o obligație, totul se reduce în această materie la o chestiune de drept intern, care singur ne poate da răspunsul, dacă un stat a uzat de această facultate sau nu, și, în cazul afirmativ, anume în ce măsură. Ceva mai mult, nu cred că s'ar putea proclama în mod îndreptățit nici principiul opus al obligativității libertății, care deși beneficiază de o rațiune puternică, într'u cât războiul este a se considera ca o excepțiune de la starea normală a păcii, care consacra libertatea raporturilor comerciale, nu poate fi justificat prin o recunoaștere expresă și nici măcar printr'o practică constantă și uniformă a statelor.

Recunosc că prin această formulare a chestiunii, mă pun în conflict nu numai cu jurisprudența care a prielit această discuție, dar cu cea mai mare parte a doctrinei care continuă a discuta despre o obligație principală internațională cu privire la libertatea sau cu privire la prohibițiunea comerțului între particularii statelor beligerante, părerile fiind împărțite în mod exclusiv într'un sens sau altul. În adevăr, unii, cu începere de la *Bynkershoek*, pe motivul că atunci când două națiuni sunt în luptă, acțiunea supușilor lor nu poate contraveni ordinii publice, punându-se astfel în contradicție directă sau indirectă cu aceea a statului, proclamă principiul prohibițiunii absolute²⁾. Pe de altă parte, alții, plecând de la considerația că trebuie despărțit domeniul propriu de activitate al statului de acela al cetățenilor săi, că războiul constituie o relațiune între state iar nu între particulari, că deci aceștia trebuie să rămăie feriți, ca și neutralii, de urmările unei lupte de care ei sunt cu totul străini, proclamă în principiu libertatea raporturilor comerciale. Aceste ra-

2) *Sainte Croix*. De la déclaration de guerre et de ses effets immédiats, Paris 1892, pag. 199 ; *Mauvel*. De la déclaration de guerre, Paris 1907, pag. 350 ; *Geffcken* la *Heffer*. Le droit international de l'Europe, ed. v pag. 271. *Mérignhac* loc. cit. II pag. 103. *Nys*, Le droit international, les théories, les faits, ed. II, v. III, pag. 66, califică această părere drept cea predominantă.

porturi comerciale ca și cele de rudenie sau științifice sunt, după cum spune *Bluntschli*, independente de conflictele dintre state și pot continua cu toate aceste conflicte³⁾.

Că nu poate fi vorba despre o obligațiune într'un sens sau altul și că deci chestiunea este pusă într'o falsă lumină, rezultă din aceea că nici una din ambele doctrine mai sus arătate, nu poate învedera de cât o motivare parțial îndreptățită și nu poate justifica o necesitate absolută, un interes comun general indiscutabil, cel puțin în stadiul actual de dezvoltare a relațiilor sociale internaționale. Că ambele doctrine lipsesc de baza sănătoasă ce le ar putea-o da numai o temeinică luare în considerare a relațiilor și necesităților sociale și că ele nu pot avea nici macar o valoare teoretică indiscutabilă, rezultă din aceea că, deși plecând de la puncte diametral opuse, ele ajung totuși din punctul de vedere practic, la același rezultat. În adevăr, doctrina care proclamă prohibițiunea principală a oricăror raporturi comerciale internaționale, proclamă în același timp libertatea statului de a da eventual dispense, fie parțiale fie chiar totale de la această prohibițiune, prin mijlocul așa numitelor pașapoarte, licențe sau sauf-conduits, cu caracter general sau special⁴⁾; pe de altă parte, teoria libertății raporturilor comerciale recunoaște cum că această libertate poate fi restrânsă, într'o măsură mai mare sau mai mică, printr'o dispozițiune expresă a puterii de stat, ba încă, ceva mai mult, ea învecuinează o prohibițiune în oarecare limite, de ex. obligația abținerii de la orice act care ar fi de natură să profite inimiului, chiar independent de orice prevederi legislative exprese. Se ajunge astfel și dintr'o parte și din cealaltă la proclamarea competenței legii naționale la rezolvarea chestiunilor aci referitoare, prin considerarea exclusivă a dreptului intern. Lucrul se recunoaște, deși fără luarea în considerare a motivărilor mai sus expuse, într'o bună parte din doctrină⁵⁾. Aceasta nu înseamnă însă altoavea de cât că procedarea aci referitoare este lăsată la libera apreciere a statelor. Prohibițiunea raporturilor comerciale nu este obligatorie, ci numai facultativă, iar pe de altă parte, îngrădirea raporturilor în discuție, nu este contrarie dreptului ginților. Iată tot ce se poate spune din punctul de vedere al dreptului internațional actual. Și acestui mod de vedere răspunde în mod desăvârșit și practica internațională, care oșilează de la libertatea cea mai desăvârșită, practică în războiul Crimeei, până la prohibițiunea cea mai absolută, cunoscută cel puțin onora dintre statele beligerante din războiul mondial. N'ar putea fi vorba despre o obligațiune într'un sens sau altul, de cât numai atunci când s'ar putea fixa într'un mod precis limita până la care s'ar întinde excepțiunile eventuale. Aceasta nu este însă, cel puțin deocamdată, cazul, și o schimbare de orientare juridică nu este nici chiar probabilă. În adevăr, principiul obligativității libertății va fi lungă vreme încă considerat ca fiind în flagrantă contradicție cu necesitățile războiului, iar pe de altă parte principiul prohibițiunii, îi lipsește o justificare rațională, într'o cât eventual ar putea depăși scopul care se are aci în vedere și într'o cât asupra măsurii de întrebunțare a unui mijloc de apărare națională, nu poate dispune în mod acceptabil de cât însuși statul direct interesat.

Chestiunea adusă în discuțiunea Curței trebuie deci

examinată exclusiv din punctul de vedere al legii și al decretului din 1916. Care este soluțiunea cea mai potrivită din acest punct de vedere? Fără a insista, cred, că dat fiind modelul francez, dat fiind scopul general al apărării naționale, dat fiind importanța eventuală a actelor juridice civile și dat fiind spiritul general al legislației noastre excepționale, părerea minorității extinzând prohibițiunea raporturilor cu inimicii chiar la actele cu caracter civil, este cea mai întemeiată. Nu este admisibil și aceasta prin argument *a fortiori*, ca într'o legislație care privează pe inimic de libertatea fizică chiar, prin internare, acesta să poată beneficia de libertatea de mișcare civilă. Este astfel evident, că majoritatea a pus prea mult temelie pe litera legii, nesocotind vechea înfelepciune: *scire leges non hoc est verba eorum tenere, sed vim ac potestatem*. Soluțiunea minorității se impunea cu atât mai mult, cu cât întrebunțarea largă a expresiunii «comerț», nu este de loc fără exemplu, în legislațiunea noastră. S'ar fi putut în acest scop avea cu folos în vedere art. 963 cod. civ.

II. A doua chestiune discutabilă, era aceea dacă reclamantul în apel, într'o cât el ar beneficia de naționalitatea ceho-slovacă, se putea folosi de dispozițiunea tratatelor de pace, de art. 299 al tratatului dela Versailles sau de art. corespunzătoare 249—251 ale tratatului de la St.-Germain, în virtutea cărora principiul anulării contractelor dintre inimicii nu se aplică contractelor în care părțile au devenit inimice, prin faptul că una din ele era locuitoare a «teritoriului care schimbă de suveranitate, într'o cât această parte va fi dobândit, prin aplicarea tratatului de față, naționalitatea unei puteri aliate sau asociate». Minoritatea a încercat o interpretare restrictivă a acestui text, limitându-l, mai întâiu, la raporturile dintre ceho-slovaci și foștii lor naționali austriaci, apoi, în al doilea rând, la contractele anterioare declarării războiului. Numai cât textul, în destul de general al acestui articol și intențiunea evidentă a puterilor aliate de a favoriza, după cum se constată din diverse dispozițiuni ale tratatelor în discuție, pe supușii noilor state constituite în virtutea principiului naționalităților, nu cadrează de loc cu această interpretare restrictivă. Argumentul asupra căruia a insistat mai mult minoritatea a fost acela, că, prin tratatele în discuție, nu s'ar putea, în virtutea unui principiu incontestabil, confirma nici ratifica acte pe care legea le declară încă dela început inexistente. Argumentul nu este evident, convingător, și majoritatea are dreptate când îl respinge cu motivarea că după cum o lege poate anula un act pentru cauză ilicită, tot așa o lege posteroară poate să declare, după producerea unor fapte noi, că această cauză a încetat de a fi ilicită și poate să ratifice acte încheiate cu violarea unei legi, sub regimul căreia cauza care a dat naștere contractului era considerată ca ilicită. Oarecare precizie juridică n'ar fi stricat însă. Orică discuție poate fi în adevăr curmată, prin-simpla mențiune că art. în discuție din tratatul de pace joacă rolul unei legi interpretative, care, prin efectul retroactiv, suprimă cauza de nulitate prevăzută prin legea anterioară, din care ea face de acum înainte parte integrantă. Așa se înlătură și discuțiunea dacă mandatarul părătului putea să-și exercite mandatul în afară de limitele prescrise de ordinea publică interioară.

Nu se poate însă, în legătură cu aplicarea textelor din tratatele în discuțiune, omite următoarea observațiune: Tratatul dela St.-Germain nu era ratificat, deci n'avea putere de lege. Aceasta nu s'a contestat, și astăzi nici nu se mai putea contesta, în lipsa deci a tratatului dela St.-Germain, se putea aplica tratatul de la

3) *Bluntschli Droit international codifié*. Trad. Lardy § 531; *Rivier Principes de droit des gens*, II pag. 231; *Lueder la Holzendorff*, Handbuch d. Völkerrechts vol. IV § 87.

4) *Mérignac* III pag. 109.

5) Așa *Sainte Croix* pag. 207; *Maurel* pag. 350; *Lueder* loc. cit.

Versailles? Chestiunea revine și în ce privește determinarea naționalității ceho-slovaec a reclamantului în apel. Atât din concluziile părților cât și din considerentele mai mult sau mai puțin explicite ale Curței, rezultă că tratatul dela Versailles s'a luat în considerare pe motiv de interpretare prin analogie—cuvântul se găsește expres formulat—făcându-se aplicația unei legi existente la un raport juridic similar. Aceasta constituie însă o profundă greșală. Metoda prin analogie este inaplicabilă în materie de tratate internaționale alfel decât în materie de legislație internă. Un tratat, spre deosebire de lege, și deosebire este esențială, n'are decât o valoare relativă, aplicabilă numai la raporturile dintre părțile contractante, atunci când legea se îndreaptă în mod absolut către colectivitate, putându-se astfel aplica în raporturi analoge dintre părți care sunt supuse în mod normal și general acestei legi. Nu poate fi vorba de un raționament prin analogie. Totuși tratatul dela Versailles, în cazul de față, putea și trebuia să fie luat în considerare, întrucât România și Ceho-Slovacia erau printre părțile semnatare. Principiul art. 299 leagă părțile contractante în raporturile lor reciproce chiar anterior și independent de pacea dela St.-Germain. Tratatul dela Versailles era deci obligatoriu în speță, constituind o lege directă iar nu o analogie juridică.

III. A treia chestiune și cea mai puțin satisfăcătoare soluționată, era aceea dacă reclamantul în apel putea să se prevaleze de naționalitatea ceho-slovacă anterior păcii dela St.-Germain, care, încă odată, juridicește era inexistentă, intru cât nu fusese ratificată. Chestiunea era în mod evident intim legată cu aceea a determinării momentului începerii existenței statului ceho-slovac. Orice stat are, în adevăr, în mod indispensabil o naționalitate, poporațiunea întrând ca element esențial în noțiunea statului. Ori, în această privință, trebuie bine precizat, și lucrul a scăpat complet din vederea Curței, că chestiunea existenței unui stat este o chestiune de fapt, independentă complet de existența unui tratat internațional sau de aceea a așa numitei recunoașteri internaționale. Un stat nu este creat prin recunoașterea internațională, care n'are de cât un efect pur formal, după părerea astăzi dominantă, ci el există numai atunci când organele necesare acestei alcătuirii sociale sunt în ființă și se pun în funcționare. Când se poate așa dar, în speță, fixa existența statului ceho-slovac? Față cu cele mai sus arătate, evident că nici într'un caz mai devreme de revoluția din Noembrie 1918, de momentul deci în care s'au pus în mișcare organele constituționale ale noului stat. De aceea este un pur romanticism juridic de a se vorbi de o existență cu efect retroactiv sau chiar de o perseverare mistică în virtutea principiului naționalității, a statului Ceho-slovac, în veacurile precedente. Se vede așa dar, că chestiunea naționalității ar fi putut fi pusă chiar independent de recunoașterea diplomatică a statului Ceho-slovac, care recunoaștere presupunea preexistența acestui stat. Ar putea fi însă evident discutabil, dacă o anumită naționalitate poate fi valorificată în raporturile internaționale, anterior recunoașterii care de abia consacră în mod neîndoios existența internațională a statului. Lucrul poate fi admis, în armonie cu o părere destul de răspândită, care vede în individul omenesc o personalitate internațională cu drepturi și prerogative pe care le exercită independent de faptul raportului public de supuzențe față de un anumit stat. Sunt drepturi esențiale omenestii, și printre acestea s'ar putea cuprinde și naționalitatea, pe care individul le poate impune în ordinea internațională, abstracție făcându-se de condiția juridică a asociațiunii din care face parte.

Astfel supusul unui stat semi-barbar, nerecunoscut internaționalicește, ar putea în virtutea naționalității sale, să ceară aplicarea legilor sale personale, evident cănd aceasta nu contravine ordinii publice prevăzută de *lex fori*.

Dar dacă subordonăm chestiunea existenței statului ceho-slovac, recunoașterii internaționale, așa după cum a făcut-o Curtea, în ce moment s'ar putea spune, că această recunoaștere a avut loc în folosul noului stat ceho-slovac? În această privință, discuția a fost cu totul anarhică și a nesocotit principiile constante în această materie. Mai întâiu, este cert că o recunoaștere ca să fie operantă, nu trebuie să fie anterioară existenței în fapt a statului, care recunoaștere după cum am spus, constituie momentul esențial în discuție. Deci nu putea să fie vorba de o recunoaștere a statului ceho-slovac, înainte războiului sau chiar posterior războiului, în momentul în care se formau legiunile cehoslovace, sau când viitorul președinte *Massaryk* era primit ca reprezentant oficial al naționalității cehoslovace. Prin aceasta se putea opera cel mult recunoașterea Cehoslovaciei ca putere beligerantă, ceea ce însă din punctul de vedere juridic este cu totul diferit de recunoașterea caracterului unei formații de stat. Este pe de altă parte nu mai puțin greșit și ar fi să cădem în exagerarea inversă, de a lega existența statului și implicit a naționalității cehoslovace, de momentul ființării legale prin ratificare, a tratatului de pace dela St.-Germain, așa după cum se pare că s'a formulat părerea părâtului în apel și aceea a minorității. Este în adevăr incontestabil în doctrină, cum că recunoașterea n'are nevoie de forme sacramentale și că dacă ea poate avea loc în mod expres cu ocazia încheerii unui tratat de pace, nu este mai puțin adevărat că ea se poate săvârși în mod tacit, rezultând din acte neîndoioase, precum ar fi trimeterea și primirea de agenți diplomatici, deschiderea tratativilor sau menționarea faptului existenței unui stat într'un tratat încheiat cu alte puteri (Vezi de ex. *Nys*, I, pag. 78). Ori, este incontestabil, că deja anterior tratatului dela St.-Germain, Cehoslovacia, negociând la Versailles și fiind în raporturi diplomatice cu puterile aliate și cu România, putea fi considerată ca recunoscută în mod tacit. Deci anterior ratificării tratatului dela St.-Germain, putea fi vorba despre naționalitate cehoslovacă și aceasta tocmai în virtutea dreptului internațional și independent de orice distincțiune ininteligibilă dintre un drept internațional teoretic și altul pozitiv. Recunoașterea unui stat nu este un ce abstract, ea înseamnă recunoașterea în concret a tuturor funcțiilor esențiale pe care le implică organizațiunea în stat, în lipsa cărora noțiunea însăși a statului s'ar găsi înlăturată. Un stat existent are o naționalitate și poate să-și organizeze această naționalitate independent de acte internaționale, având eventual însă obligația, după cum recunoaște și *Pillet* de a ține în seamă unele considerații de ordin internațional. Este un adevăr prea cunoscut că, pentru moment cel puțin, legile care organizează naționalitatea, au caracter intern, că nu s'a ajuns încă la un acord internațional aci referitor. Reclamantul în apel era deci în măsură să invoace naționalitatea Cehoslovacă. Chestiunea dovezi era însă cu totul alta. Această dovadă ar fi fost evident inlesnită prin tratatul dela St.-Germain. În lipsa acestui tratat, ea se putea face și în alt mod. Este de observat însă, că simplul certificat al consulatului, care în lipsă de contestație a fost hotărâtor în speță, nu constituie o dovadă peremptorie. Părâtul ar fi fost în măsură și a făcut poate rău, că nu a uzat de această facultate, de a cere să se facă dovada directă prin legea internă de organizare, dovadă care ar fi pus poate pe reclamant

într-o serioasă încercătură, dacă Cehoslovacia n'ar fi elaborat încă legea sa organică referitoare. Desvoltările Curței, atât ale majorității cât și ale minorității se opresc însă aci, și în mod surprinzător, nu caută să rezolve o întrebare care totuși se impune. Admițând dovedită calitatea de cehoslovac a reclamantului în apel, n'ar putea totuși să subsiste și vechea naționalitate a acestuia, cea austro-ungară? Nu ne-am găsi cu alte cuvinte în cazul unei duble naționalități? Curtea nu-și pune această chestiune și totuși aceasta era situația juridică adevărată. În momentul pertractării procesului, reclamantul avea indiscutabil o dublă naționalitate, într-un câț dobândise pe cea cehoslovacă, fără a pierde pe cea veche austriacă, așa după cum lucrurile se întâmplă adesea în raporturile internaționale. Este în adevăr evident, că anterior tratatului dela St.-Germain, nu exista nici un argument juridic pentru a se impune Austriei, în mod exclusiv, naționalitatea cehoslovacă, în cazul de față o naționalitate pe care ea nu o recunoscuse. Analogia tratatului dela Versailles și principiile dreptului internațional inexistente în această materie, la care pare că se referă majoritatea, nu pot fi invocate, după cele mai sus arătate, în sensul dorit. Pe deoparte, argumentarea prin analogie, după cum s'a văzut, nu este posibilă, iar pe de altă parte, nu există actualmente încă, un principiu internațional care să lege pierderea naționalității vechi de dobândirea unei alteia nouă. Iar din punctul de vedere al legislației interne austriace, chiar dacă ea ar fi să cunoască principiul mai sus formulat, este evident că lipsa ratificării trebuia să aibă o influență hotărâtoare. Deci problema juridică trebuia privită prin această prizmă a dublei naționalități. Ar fi fost diferită soluțiunea? Posibil, dacă nu s'ar fi încuviințat o amânare a pricinii până după ratificarea tratatului dela St.-Germain, căci doctrina, în lipsă de acorduri internaționale exprese, ne pune la îndemână mai multe criterii de apreciere aci referitoare (Vezi Weiss, *Traité de droit international privé*, I, ed. II pag. 305; *Despagnet*, *Précis de droit international privé*, ed. 5 pag. 368).

IORGU RADU

Profesor universitar, Cluj.

O adnotare în materie cambială

De ani de zile revistele românești de drept urmăresc un întreg scop: 1. publică articole de doctrină; 2. pune la îndemâna advocaților și magistraților diferite soluțiuni jurisprudențiale; 3. însoțese hotărârile mai însemnate de note critice, cari au menirea de a concentra mersul doctrinei și jurisprudenței asupra unei anumite chestiuni, deschizând pe alocure noi orizonturi pentru interpretarea legilor.

În ce privește adnotările, pentru ca ele să fie de folos, se cere pe deoparte ca adnotatorii să fie competenți, iar pe de altă parte ca ei să fie obiectivi, căci adnotatorul trebuie nu numai să cunoască temeinic chestiunea ce discută, dar trebuie să nu uite că în scrierea lui face operă de știință și deci nu-i este permis să aibă un interes mercantil legat de soluționarea procesului, care a dat prilejul sentinței ce adnotează.

În „*Curierul Judiciar*” No. 18 din 15 Mai 1920, s'a publicat sentința comercială No. 261 a Tribunalului Ilfov S. L. comercială, însoțită de adnotarea D-lui avocat Alex. Em. Lăzărescu, care pledează în proces și perduse.

Tribunalul comercial a judecat la 18 Martie a. c. următoarea speță: Louis Colombier din Franța, a vândut marfă firmei din București Philipp Haas & Fii, marfă neplătită și pentru care firma creditoare a tras asupra celei debitoare o trată pentru suma de 34.028 franci francezi cu scadența la 12 Decembrie 1920 și în ordinul d-lui Mauriciu Behar. Firma Philipp Haas & Fii acceptă trata la o epocă când era sub sechestru, de oarece aparținea unor supuși inimici, iar cel

ce semnase ca mandatar, nu era chiar administratorul-sechestru, care conform legii din 22 Decembrie 1916 reprezenta valabil firma inimică. Se vede însă că fostul mandatar al firmei, un oarecare Salay, chiar sub administrația sechestrului continua a face acte și semna schimbii în numele firmei. Mauriciu Behar chemând în judecată cambială firma Philipp Haas & Fii, aceasta se opune la plată, pentru motivul că acceptantul nu avusese mandat special, susținând că singurul în drept a semna schimbii în numele firmei era administratorul sechestrului. Reclamantul a prezentat tribunalului o scrisoare din partea administratorului sechestrului, adresată lui Colombier, cu data de 26 Ianuarie 1921, adică după ce primise avizul de plată — scadența fusese la 12 Decembrie 1920 — prin care cerea preschimbarea poliței, garantând cu depunerea sumei de 100.000 lei la o bancă. Preschimbarea o cerea, de oarece plata urma să se facă în franci francezi și valuta era cu totul defavorabilă. Față cu asemenea scrisoare, creditorul a susținut înaintea tribunalului, că, chiar dacă cel ce figura în schimbii ca mandatar nu ar fi avut un mandat special dela administratorul sechestrului, totuși, prin scrisoarea menționată, acesta din urmă a ratificat actul făcut de cel ce lucra în numele firmei.

Tribunalul a avut de rezolvat mai multe chestiuni de drept și o chestiune de fapt.

Chestiuni de drept: mandatul special de care vorbește art. 270 al. 8 cod. comercial trebuie să fie numai decât scris? Poate fi și tacit sau verbal? Iar dacă ova ce semnază ca mandatar a depășit mandatul sau nu a cel de loc mandat, cel ce figurează ca mandante, poate fi obligat cambiaricește, dacă ulterior ratifică?

Chestiunea de fapt: scrisoarea unui comerciant prin care cere preschimbarea unei schimbii semnate în numele lui de o persoană care nu avea mandat, înseamnă ratificare?

Chestiunile de drept tribunalul le rezolvă prin următoarele considerente:

«Având în vedere că art. 270 alin. 8 cod. comercial prevede că o schimbii poate fi semnata și de un mandatar special al trăgătorului sau emitentului;

«Că deși legiuitorul nu a reproduș această dispozițiune și celelalte obligațiuni cambiare: gir, accept, aval, totuși, dată fiind asemănarea dintre aceste obligațiuni, precum și faptul că toate sunt guvernate de aceleași norme, trebuie să admitem că aceste obligațiuni pot fi și ele contractate prin semnătura unui mandatar special;

«Având în vedere că de oarece legea nu cere ca acest mandat special să fie scris și să facă parte integrantă din schimbii, urmează conform principiilor generale că el poate fi și tacit și că poate fi dovedit prin toate mijloacele de drept comun;

«Considerând că deși cel ce a acceptat o trată fără mandat nu obligă cambiaricește pe presupusul mandant, totuși în conformitate cu dispozițiunile art. 1546 cod. civ., acesta rămâne obligat dacă ratifică expres sau tacit».

Prin urmare, tribunalul admite că spre a fi obligat cambiaricește o persoană care chiar din schimbii rezultă că a semnat prin procurator, se cere ca cel ce semnază să aibă un mandat special de a emite (accepta, avala etc.) schimbii; că însă mandatul nu face parte integrantă din schimbii; că el poate fi expres sau tacit; că, mai mult, poate semna schimbii chiar o persoană care depășește mandatul sau nu are de loc mandat, iar cel ce figurează ca mandante rămâne obligat, dacă ratifică ulterior 1).

Tribunalul prin considerentele de mai sus rezolvă cu multă competență chestiuni foarte delicate și discutabile din dreptul cambial.

În Italia, țară dela care am luat textele de lege ce ne preocupă și în același timp țara în care se cultivă doctrina dreptului comercial, atât autorii cât și jurisprudența s'au ocupat în de aproape cu problema supusă judecării Tribunalului de Ilfov.

Sunt autori și deciziuni date de înalte instanțe judecătorești italiene, cari cred că mandatul este un accesoriu al cambii,

1) Se discută dacă se poate ratifica și atunci când cel ce semnază nu avea de loc mandat. Noi credem că da. A se vedea discuția și autorii citați, în lucrarea noastră *Cambia*, p. 94—95.

ce trebuie s'o însoțească în timpul circulațiunii și cu care trebuie prezentată la plată. Mandatul fiind un accesoriu, trebuind să însoțească cambia, urmează în mod fatal, că, după această teorie, mandatul în materie cambială să nu poată fi decât scris 2).

Aceasta era teza cea mai favorabilă clientului d-lui avocat și adnotator Lăzărescu. D-sa trebuia să susțină înaintea Tribunalului; Cel ce a semnat cambia în numele meu trebuia în momentul semnării să fi avut un mandat special, cerut de lege ca accesoriu, și deci reclamantul să prezinte mandatul meu scris, dat anterior semnării cambiei.

D-l Lăzărescu, care a citit pe Vivante în franțuzește și a văzut că acest autor scrie, că mandatul cambial nu poate fi privit ca un accesoriu, ce însoțește cambia, și-a zis: Vivante scrie că mandatul nu este un accesoriu inseparabil al cambiei; că circulațiunea cambială ar deveni imposibilă, dacă ar trebui să se adune toate procurile; prin urmare este cazul să susțin că scrisoarea trimisă de părătă lui Colombier nu poate fi ținută în seamă, de oare ce ea era adresată trăgătorului, iar nu lui Behar care figura ca beneficiar; să susțin, cu alte cuvinte, că a ține în seamă acea scrisoare, ar însemna a face din ea o parte integrantă a cambiei, ceea ce este contrariu principiilor de drept.

Argumentarea d lui Lăzărescu este eronată.

Să mă explic. Am văzut prima teorie: mandatul este un accesoriu inseparabil al cambiei, deci trebuie să fie dat în scris.

Tribunalul Ilfov respinge această teorie, când spune: *legea nu cere ca acest mandat special să fie scris și să facă parte integrantă din cambie...* și se găsește în bună companie, alături de doctrina și jurisprudența dominantă în Italia. 3)

Mandatul cambial poate fi verbal și chiar tacit, căci el nu face parte integrantă din negoțul juridic la care se referă; el este o declarație de voință, de sine stătător și supus la reguli proprii 4); și admite contrariul ar fi să obligăm pe creditor să prezinte procurile seise ale tuturor cari figurează în cambie ca mandatar; ar fi cu alte cuvinte, să facem din mandat o parte integrantă a cambiei.

Și aici venim la pasagiile din Vivante, citate de d. Lăzărescu. D-sa se referă, spre a documenta greșala Tribunalului la două numere din Vivante, No. 1037 și 1038.

În numărul 1037 autorul italian și fostul meu profesor Cesare Vivante ne spune că trebuie să rezulte chiar din citirea cambiei că s'a scris o semnătură de către un mandatar, însă în ce privește expresiunile cu care se învederează raportul de mandat, nu există vre formulă sacramentală: «Questo rapporto di rappresentanza deve figurare sul titolo, ma non vi è alcuna espressione tassativa».

Deci în No. 1037 Vivante se ocupă de forma în care trebuie să semneze mandatarul și nu are întru nimic aface cu soluțiunea Tribunalului, întru cât nu s'a contestat, că semnătura a fost dată în numele mandantului, ci se contestă existența însăși a mandatului, ceea ce este cu totul altceva.

Dar mai este No. 1038 și aici, trebuie să mărturisim, autorul italian se ocupă de destinația ce ne interesează și anume dacă mandatul cambial poate fi verbal și tacit.

Vivante este de părere că mandatul poate fi tacit, verbal și scris, de oarece la mandat se aplică normele dreptului comun. În tot numărul 1038, după ce pune principiul, Vivante aduce argumente în sprijinul acestei teze.

Prin urmare din acest punct de vedere Vivante în numărul 1038 nu susține o părere contrarie de cea îmbrățișată de Tribunalul Ilfov. Nu, căci atât unul cât și altul admit mandatul verbal și tacit,

2) Conf. Vidari, Corso, n. 6484, nota 3; Supino, La cambiale, n. 51; Sorani, Cambiale, 78; Casația Firenze, 21 Decembrie 1905, Foro 1906, p. 77; Casația Torino, 13 Septembrie 1893, Giurisprudenza torinese, 1260, etc. Vezi I. N. Finescu, Cambia p. 92.

3) Vivante, 1038; Bonelli, 56; Sraffa, Mandato commerciale, p. 33; Sacerdoti, in Rev. Diritto commerciale 1893, p. 158; Lessona, in Foro it. 1906, I, p. 77; Calogero Gangi, in Consulate commerciale 1906, p. 63. În ce privește jurisprudența, vezi I. N. Finescu, Cambia, p. 93, nota 2.

4) Bonelli, loc. cit.

Tribunalul spune :

«Având în vedere că de oare ce legea nu cere ca acest mandat special să fie scris și să facă parte integrantă din cambie, urmează conform principiilor generale că el poate fi și tacit și că poate fi dovedit prin toate mijloacele de drept comun».

Iar Vivante:

«Existența reprezentării se judecă după dreptul comun; deci ea poate fi constituită atât tacit cât și expres, atât verbal cât și prin scris. Cine dobândește cambia de la un reprezentant, va avea grija să se încredințeze de calitatea sa: li va cere să i se prezinte mandatul scris (art. 359 it.); dar poate să se încredă în declararea reprezentantului, dacă îl socotea demn de încredere. Cine consideră mandatul ca un accesoriu indivizibil al cambiei, necesar pentru a cere plata și a protesta, ridică acest document la rangul de parte integrantă, pe când legea nu-i dă acest caracter, cum îi dă însă protestului și societății de întoarcere (art. 311 it.). Dacă o cambie ar trebui să adune în timpul circulațiunii sale din Italia și din străinătate toate actele și contractele judiciare și extrajudiciare, cari să justifice semnăturile date cu titlu de mandat de către administratorii persoanelor morale, ai societăților comerciale, de către tutori, curatori și așa mai departe, circulațiunea ei ar deveni imposibilă. Când ne gândim că legea nu dă celui ce contractează cu un mandatar dreptul la consemnarea mandatului, cu care a fost împuternicit de către mandante, că mandatul poate fi conferit în mod tacit sau verbal, nu se poate nega posesorului titlului care nu prezintă mandatul (procura) dreptul de a executa pe mandante, afară numai dacă nu voim a priva cambia de forța sa executivă atunci când debitorul este un mandante, în disprețul legii care acordă cambiei forță de titlu executoriu în contra tuturor debitorilor cambiali. Iar pentru mandante nu există pericol, pentru că el negând existența mandatului, forța executorie a titlului se suspendă, și proba existenței mandatului cade în sarcina posesorului titlului».

Rezumând pe Vivante, conchidem că mandatul nu este parte integrantă a cambiei, deci creditorul nu este obligat să prezinte procurile celor ce au sormat ca mandatar. Creditorul, dacă i se contestă existența mandatului, va face proba conform dreptului comun: prin probă scrisă, martori, presumpțiuni — fiind materie comercială. Principiile dreptului comun le adoptă și tribunalul și Vivante, deci nici-o contradicție.

Cum rămâne însă cu scrisoarea trimisă de firma părătă lui Colombier? Această scrisoare — zice D-l Lăzărescu — nu trebuie ținută în seamă, de oarece nu a fost adresată beneficiarului Mauriciu Behar, ci trăgătorului, deci este *res inter alios acta* și aci foarte cu spirit adaugă adnotatorul: «dacă D-l Behar știe latinește și nu poate să-i strice și mai puțin să i profite intrucât-va».

Noi nu știm câtă latinească posedă d-l Mauriciu Behar, știm însă precis un lucru, că citațiunea este tot atât de rău venită ca și citața No. 1016 din Vivante, spre a justifica pe *res inter alios acta*. Este adevărat că trebuie să distingem acțiunea cambială de acțiunea ce rezultă din raportul fundamental al cambiei. Debitorul cambial poate față de acela cu care a contractat să invoace excepțiuni trase din raportul fundamental ce a dat naștere unei obligațiuni cambiale (ex: cumpărare, împrumut, etc.); față însă de terți posessori cambiali, cari au dobândit cambia prin gr, obligațiunea cambială este abstractă 5). Bine, dar ce are a face obligațiunea abstractă cu dreptul creditorului de a dovedi existența unui mandat, sau ratificarea unui mandat? Trăgătorul Colombier putea, dacă posedă mandatul scris al acceptantului, să-l transmită beneficiarului, iar acceptantul nu se putea plânge. Dar când n'a existat probă scrisă, trăgătorul nu poate oare să-i dea beneficiarului o scrisoare ulterioară, care să facă proba mandatului? De sigur că da, mai ales când ne gândim că însuși trăgătorul ca obligat de regres avea interes a se face deplină probă că mandatul fusese ratificat. Să băgăm deci bine de seamă că una este destinațiunea inoponibilității

5) Vezi lucrarea noastră p. 35 și urm.

excepțiilor din partea debitorului cambial și alta este probarea din partea creditorului a mandatului.

Și în această privință instanțele judecătorești române au decis de mult că mandatul poate fi tacit și se poate dovedi după toate mijloacele de drept comun (6).

În speță acceptul era dat de o firmă pusă sub sechestru conform legii relativă la supuși statelor inimice, din 22 Decembrie 1916, iar ca mandat nu figurează sechestrul, dar există oare vreun text de lege care să oprească pe sechestru să dea procură? Putând da procură, nu poate el ratifica?

Este cunoscut că mandatul special nu numai că poate fi tacit, dar poate fi și implicit, și un mandat implicit au prepuși din comerț; iar în speță, fostul director al societății pusă sub sechestru, care continuă să semneze cambii pentru cumprăturile firmei, nu era decât un prepus, care avea un mandat implicit — după cum învață *Vivante* 1041, *Bonelli*, n. 56, p. 115. Și la același rezultat la care s'a ajuns cu teoria ratificării, ajungea tribunalul, dacă în scrisoarea administratorului sechestru vedea proba mandatului implicit ce-l avusese fostul director de a semna cambii.

Mirarea noastră a fost însă extremă, când în rezumatul — speța, ce obicinuț precede sentința, am citit următoarele, de sigur date: ite adnotatorului însuși:

«O cambie acceptată de o persoană străină poate fi opozabilă aceluia care o recunoaște ulterior printr'o scrisoare separată, chiar când în acea scrisoare mai este vorba și de diverse paliative (?) pentru plata acelei cambii.

«O asemenea scrisoare de aranjament poate fi socotită ca ratificarea unui mandat, atunci când cambia a fost semnată de o persoană ce nu avea calitatea să o facă, și când acea scrisoare emană dela reprezentantul legal al unei firme de comerț. Tot astfel asemenea scrisori fac parte integrantă din cambie și sunt opozabile *erga omnes*.»

Este o denaturare cu totul regretabilă. Tribunalul nu numai că n'a zis că scrisoarea face parte integrantă din cambie, dar, perfect cunoscător al dreptului cambial, a precizat că chiar mandatul nu e parte integrantă din cambie.

Ca vechi colaborator al «Curierului Judiciar» am fost impresionat că o asemenea adnotare, în care sunt răstălmăciți autorii și desfigurate principiile sculptural enunțate de o instanță, a putut găsi ospitalitate în coloanele revistei.

Mă simt dator, terminând, să recomand adnotatorului, care are, poate, senza inexperienței, două lucruri: că nu poți fi parte și critic și este cel puțin nedelicat să te pornești asupra unei instanțe care nu ți-a dat câștig de cauză; că nu-ți este îngăduit, în orice caz, să te așezi alături de autorii cari în realitate te dezaproabă și să-i invoci, de și nu i-a, înțeles.

I. N. FINTESCU

INALTA CURTE DE CASATIE ȘI JUSTITIE S. I

Audiența dela 28 Decembrie 1920

Președenția d-lui G. V. BUZDUGAN, Președinte

Minist. Domeniilor cu I. N. Catrina

Decizia No. 697

Prescripțiune. — Prescripțiunea de 10-20 ani. — Dacă se poate prescrie în 10 ani în contra Statului, pe temelul justului titlu și a unei credințe, când imobilul nu se află în circumscripția Curții de apel București. — Soluție afirmativă. — Art. 1895 și 96 c. civ. și 75 pr. c.

1. Statul având pretutindeni și în tot cuprinsul țării reprezentanți cari să vegheze la apărarea intereselor sale patrimoniale, termenul de prescripțiune în contra sa, în caz de just titlu și bună credință este de 10 iar nu de 20 ani, chiar dacă imobilul prescrie se află în circumscripția altei Curți de apel, iar nu a celei din București, deși

sediu Ministerului de Domenii este în Capitală, și ca atare potrivit art. 75 pr. c. Statul trebuie citat la București, deoarece această dispoziție este numai pentru determinarea competenței instanțelor de judecată, nu și pentru prescripție.

2. Cestiunea bunei credințe din partea tutorelui în posesiunea ce dănsul o exercită pentru minor, nu poate fi propusă pentru prima oară la Curtea de Casație, fiind un mijloc de așărare în fond.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Gr. Ștefănescu;

Pe d-l avocat G. Netter în dezvoltarea motivelor de casare și pe d-l Av. At. Demetrescu, în combateri

Deliberând,

Având în vedere recursul făcut de minist. de Domenii în contra deciziei No. 80/920 a Curții de Apel Craiova s. II, dată în proces cu Ion N. Catrina.

Asupra I-lui motiv de casare :

«Exces de putere și violarea art. 1895 și 96 c. civ.

«În adevăr Curtea de Apel deși constată că nu este împlinit termenul de 20 ani, admite prescripția pe motivul că nu s'ar putea susține în mod serios că ministerul de Domenii, n'ar avea domiciliul și în resortul Curții de apel din Craiova ca și cum o persoană juridică ar putea avea mai multe domiciliu spre deosebire de persoanele fizice.»

Având în vedere că prin deciziunea supusă recursului Curtea de fond respinge acțiunea pe care recurentul minister a întentat-o în contra intimatului, pentru eșire de indiviziune și împărțirea în două părți a unei case cu locul ei, situată în orașul Slatina str. Maica Domnului No. 2;

Că pentru a decide astfel Curtea de apel constată în fapt că intimatul a posedat cu titlu de proherede, imobilul în chestiune timp de mai bine de zece ani, din care o parte pe când era minor, când stăpânirea a fost exercitată prin tutorele său, și că recurentul nu a făcut dovada că această stăpânire continuă, neîncetată și neturburată ar fi fost făcută cu rea credință;

Că, motivează Curtea, în asemenea condițiuni rezultă că Ion N. Catrina, a prescrie imobilul prin prescripțiunea decenală prevăzută de art. 1895 c. civ., condițiunile acestui text de lege fiind îndeplinite, în speță, de oarece titlul «proherede» constituie un just titlu în legislațiunea noastră, bună credință în stăpânirea exercitată nu s'a dovedit că n'a existat; iar Statul, contrar persoanelor fizice își are domiciliul în toată țara și deci și în circumscripțiunea acelei Curți de apel, astfel că termenul de prescripție este numai de 10 ani;

Considerând că, pentru prescripțiunea prevăzută de art. 1895 c. civ., legea nu cere ca adevăratul proprietar să aibă chiar domiciliul în circumscripțiunea Curții de apel în care se află nemșcătorul, ci numai locuința sa, deci o stare de fapt, care este independentă și deosebită de domiciliul juridic și pe care legea o presupune că este suficientă pentru apărarea intereselor sale din acest punct de vedere;

Că domiciliul prevăzută de art. 96 c. civ. și 75 al. 1 pr. civ. pentru Stat este fixat de lege numai pentru determinarea competenței instanțelor de judecată și regulata lui citare în proces; în ce privește condițiunile de îndeplinire ale prescripțiunei față de Stat are a se urma normele de drept arătate mai sus;

Că, Statul având pretutindeni și în tot cuprinsul țării reprezentanți cari să vegheze la apărarea intereselor sale din punct de vedere patrimonial, el este totdeauna

6) Curtea de apel Iași, 18 Iunie 1898, *Curierul Judiciar*, 1898 p. 216; *Efime* Antonescu, p. 71, 72; Casația II, 18 Ianuarie 1899; *Buletin*, 1899, p. 57, *Dreptul*, 1900 p. 171.

pus în posibilitate a și le apără, cel puțin tot atât, cât legea îl presupune pe cel domiciliat în circumscricția Curței de apel a nemișcătorului ce se prescrie; astfel că fiind vorba de aceiași rațiune juridică, termenul prescripției în contra Statului, în caz de just titlu și bună credință, nu poate fi decât tot cel de 10 ani;

Oă, dar bine și cu respectarea acestor principii Curtea de apel, dat fiind constatările în fapt făcute, a declarat că intimatul a dobândit prin prescripția achizitivă de 10 ani proprietatea imobilului revendicat de minister, astfel că motivul de casare fiind nefondat se respinge.

Asupra celui de al II-lea motiv de casare:

«Exces de putere și violarea art. 1895 și 1898 și 1899 și 728 c. civ. în materia prescripției;

«În adevăr, Curtea admite ca un minor socotit totdeauna de bună credință; ignorând că buna credință a acestuia depinde de buna credință a tutorelui, așa că simplul fapt al minorității nu exclude reaua credință;

«În afară de aceasta acțiunea pentru eșirea din indiviziune o imprescriptibilă și nu se poate opune prescripția contra cererii cu privire la același bun, decât din momentul intervertirii titlului conf. art. 1858 c. civ. articol pe care Curtea îl nesocotește;

«Considerând că este constant, că recurentul nu a opus la instanța de fond reaua credință a tutorelui, în ce privește stăpânirea exercitată de dânsul pentru intimat în timpul minorității acestuia și de care Ion N. Carina se prevalează în calcularea prescripției decenale invocate;

«Că, astfel fiind, acest mijloc de dovedirea acțiunii în fond, nu poate fi invocat pentru prima oară înaintea Inaltei Curți, considerațiune pentru care motivul de casare urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge etc.

NOTĂ. — Înaintea instanțelor de fond, Statul întinzând o acțiune pentru eșire din indiviziune asupra unui imobil, contra intimatului în recurs, acesta a invocat în favoarea sa prescripția achizitivă, bazată pe titlul de erede și pe o posesiune de mai bine de zece ani. Înaintea Inaltei Curți reprezentantul Statului atacând decizia instanței de fond, a pretins că în speță Curtea de apel ar fi aplicat în mod greșit prescripția de zece ani, de oare ce Ministerul de Domenii nu-și are sediul în circumscricția Curței de Apel din Craiova unde se află situat nemișcătorul, pentru ca această prescripție să fie aplicabilă.

Cu drept cuvânt Inalta Curte a înlăturat acest mod de argumentare, căci atât din textul art. 1895 cât și din spiritul legii rezultă în chip netdoelnic că ceea-ce a avut în vedere legiuitorul, atunci când a făcut să varieze durata posesiunii necesară pentru a prescrie, a fost faptul locuinței sau reședinței adevăratului proprietar în raport cu situațiunea imobilului supus prescripției; legiuitorul a vrut să edicteze o sancțiune contra neglijenței proprietarului care fără să reacționeze în timpul hotărât pentru prescripție lasă ca imobilul său să fie stăpânit de un terțiu fără nici un drept; culpa proprietarului este considerată, din acest punct de vedere, cu atât mai mare cu cât fiind la o distanță mai mică de

imobilul său, este mai în măsură să cunoască starea de fapt și să ia din timp măsurile cuvenite pentru a se menține în posesiune. Așa fiind nu domiciliul care este sediul juridic al unei persoane ci reședința care este sediul de fapt, constituie elementul determinant în ce privește aplicațiunea art. 1895 cod. civ.

Dacă în Franța această cestiune a fost susceptibilă de controversă și s'au găsit autori importanți ca Troplong și Aubry et Rau¹⁾ care au susținut că pentru aplicațiunea distincțiunii consfințite de art. 2265 din codul francez, cores-punzător cu art. 1895 din codul nostru, trebuie ținut seamă numai de domiciliu, faptul se explică prin împrejurarea că atât în art. 2265 cât și în art. 2266, legiuitorul francez întrebuițează expresiunile „domicile” și „domicilié” care au un înțeles tehnic precis; la noi însă legiuitorul, inspirându-se probabil din Marcadé, a substituit cuvântului *domicile* și *domicilié*, expresiunea „locuște” ceea ce evident implică o stare de fapt, o reședință.

De aceea dacă soluțiunea dată de instanța de fond și aprobată de Inalta Curte este exactă, nu i mai puțin adevărat că terminologia întrebuițată de Curtea de Apel lasă de dorit din punctul de vedere al precisiunii juridice; în adevăr, această instanță, după cum rezultă din considerentele deciziei pe care o adnotăm, se întemeiază pe motivul că „Statul, contrar persoanelor fizice își are domiciliul în toată țara”; or, față cu considerațiunile mai sus expuse, cestiunea reședinței, nu cea a domiciliului trebuia să preocupe Curtea de apel; de altmintrelea, punându-se pe acest teren, Curtea a fost nevoită, pentru a motiva soluțiunea dată, să plece de la o premisă care nu pare a fi în concordanță cu sistemul consfințit în legislațiunea noastră în ce privește domiciliul persoanelor juridice.

În adevăr, art. 96 din codul civil, care nu-și are echivalentul în legea civilă franceză, formulează principiul general că „domiciliul unei persoane juridice este acolo unde aceea persoană juridică își are centrul administrațiunii sale” iar din combinația art. 58 cu art. 75 alin. I din proc. civ. rezultă că în materie personală și mobilară, acțiunile se întemează la domiciliul părâtului; „deci, atunci când e vorba de Stat, la la scaunul administrației sale, unde urmează a fi și citat,; pare a rezulta din acest complex de texte că domiciliul Statului nu este în toată țara cum afirmă Curtea de apel, ci este fixat de lege la scaunul administrației, de unde urmează că instanța de fond, ar fi trebuit să facă distincțiunea pe care o face Inalta Curte întemeindu-se pe dispoziția art. 1895 cod. civ. și anume să

1) Troplong Prescription No, 865 și urm., Aubry et Rau a 5.a ediție tr II p. 555 text și nota 38.

stabilească că „legea nu cere ca adevăratul proprietar să aibă chiar domiciliul în circumscripția Curței de apel în care se află nemîșcătorul ci numai locuința sa, deci o stare de fapt care este independentă și deosebită de domiciliul juridic“.

Fiind stabilit că reședința este necesară și suficientă pentru aplicarea art. 1895, se pune înaintea instanțelor judiciare, chestiunea de a se ști dacă Statul poate fi considerat ca având reședința sa în tot cuprinsul țării, în mod logic, juridic Inalta Curte decide că Statul trebuie să fie considerat ca fiind prezente pretutindena de oare ce are pretutindena funcționari însărcinați să-l reprezinte și să vegheze la apărarea intereselor sale.

* * *

Prin cel de al doilea motiv de recurs Statul pretindea că prescripția achisitivă prevăzută de art. 1895 nu era aplicabilă în speșă pe de o parte fiindcă tutorele intimatului care a exercitat posesiunea asupra imobilului în litigiu în timpul minorității acestuia, ar fi fost de rea credință și deci minorul în numele căruia se exercita posesiunea trebuie să fie considerat ca atare, iar pe de alta fiindcă prescripția achisitivă nu putea începe în favoarea unuia din coproprietari și cu privire la bunul în diviziune decât din momentul intervertirii posesiunii conform art. 1858 cod. civ.

În ce privește prima parte a motivului, Inalta Curte admitând implicit posibilitatea de a se dobândi posesiunea unui lucru prin mijlocirea altei persoane, nu numai în ce privește elementul corporal (corpus) dar chiar în ce privește elementul intențional (animus), atunci când e vorba de un incapabil al cărui animus se confundă cu cel al reprezentantului său, (contra: Troplong De la prescription No. 225) înlătura discuțiunea în această privință întrucât la instanța de fond reaua credință a tutorelui nu fusese invocată; Inalta Curte însă omite a se pronunța asupra părții a doua a motivului; or chestiunea de drept formulată în această parte, dacă a fost pusă în discuțiunea instanței de fond, ceea ce nu se poate constata din considerentele deciziei Inaltei Curți, era incontestabilă de natură a influența asupra soluțiunii litigiului.

În adevăr, într-o cât a existat o stare de diviziune și coproprietarii aveau un titlu comun de achizițiune, este evident că posesiunea invocată de intimat ca bază a prescripției achisitive, era lipsită de unul din elementele constitutive ale posesiunii și anume caracterul de exclusivitate și *animo domini* a posesiunii; pe de altă parte, titlul de proherede nu poate servi ca just titlu decât în limitele dreptului pe care-l

are comunistul; pentru porțiunea pe care o stăpânește în afară și peste limitele dreptului său comunistul trebuie să fie considerat ca neavând nici un titlu și deci nu poate invoca în favoarea sa prescripția prevăzută de art. 1895 cod. civ. și nu se poate opune la cererea de eșire din diviziune formulată în contra sa de un coproprietar; așa fiind dreptul unui coproprietar sau moștenitor de a cere pe cale de eșire din diviziune ceea ce i se cuvine din averea indivisă, nu se poate stinge prin prescripția achisitivă de 30 ani, care începe a curge numai din momentul în care comunistul, care o invoacă, a făcut un act prin care înlătură caracterul echivoc al posesiunii sale.

A se vedea asupra acestei din urmă chestiuni, jurisprudența Inaltei Curți care consfințește acest mod de a vedea în o serie de deciziuni: dela 1 Iunie 1912 publicată în *Dreptul* No. 64 din 1912, dela 7 Mai 1913 în *Dreptul* No. 74 din 1913 și dela 15 Aprilie 1915 în *Jurisprudența română* No. 25 din 1915.

ALEX. CERBAN

INALTA CURTE DE CASATIE ȘI JUSTITIE S. I

Audiența dela 22 Februarie 1921

Președenția d-lui G. V. BUZDUGAN, Președinte

Ecatrina Rondoș cu Stancu Dumitropol

Decizia No. 125

Uzuct legal.—Mamă recăsătorită.—Pierderea uzuctului.—Desfacerea căsătoriei a II-a.—Dacă în acest caz mama poate dobândi dreptul de folosință pierdut.—Soluție negativă.—Art. 338, 340, 347 și 348 c. c.

Potrivit art. 340 c. civ., mama care trece în a doua căsătorie nu mai are dreptul de folosință în averea copiilor din prima căsătorie.

Acest text de lege neadăugând nimic în ce privește reînvoirea dreptului de folosință pierdut, mama în cazul unei desfaceri a celei de a doua căsătorie nu mai poate să-l pretindă.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Sadoveanu în desvoltarea motivelor de casare și pe d-l Procuror Al. N. Gane în concluziuni pentru respingere.

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Violarea art. 340 c. civ. și interpretare greșită dată titlului alinat care spune: Mama care va trece în altă căsătorie nu va mai avea acest drept de folosință, căci ce a voit să înțeleagă legiuitorul prin această redactare? Desigur a înțeles atâta timp cât va fi în altă căsătorie; dacă acea căsătorie se desface, urmează că încetând cauza să înceteze și efectul, adică desfăcându-se a doua căsătorie soția ocupă aceleași drepturi cari le-a avut înainte de căsătorie a doua; prin urmare intră și în folosința uzuctului legal;

«De aceeaș părere sunt: D. Alexandresco, Vol. II, pagina 526-530; Laurent, Vol. IV, 338; Daloz, Puissance Paternelle, 187;

«Ca o dovadă că aceasta a fost intenția legiuitorului este că și la francezi — de unde am copiat această dispoziție și redacție — a fost modificată prin legea din Februarie 1906, ștergându-se cuvintele: «Mama care va trece în altă căsătorie nu va mai avea acest drept de folosință»;

«O altă dovadă o aveți în art. 164 din codul portughez, care spune: «Dacă mama recăsătorită devine văduvă de al doilea, ea va dobândi folosința și administrația bunurilor copiilor săi, chiar în cazurile în care ea ar fi fost lipsită de această administrație, cum este în speță»;

«Opinia contrară nu se sprijină decât pe aplicarea textuală a literei de lege, fără a consulta spiritul ei și efectele practice la care dau loc aplicarea lor. Unul din acești autori *Planio* în vol. I, 2184, Ediția 1901 spune: Mama recăsătorită nu mai intră în drepturile sale când se recăsătorește a doua oară, folosința legală nu i-a fost ridicată în mod provizor, ea este stinsă pentru todeauna cum arată art. 386 (340 civ. român), «el încetează în privința mamei în cazul unui al doilea mariaj» și nu spune «pe timpul căsătoriei sale de a doua»; Ori aceste argumente sunt stilistice și trebuiesc să fie permise în al doilea loc față de argumentele de echitate și dreapta rațiuni cari trebuiesc să fie ținute în seamă în prim loc»;

Având în vedere deciziunea supusă recursului¹⁾ din care se constată că recurenta Ecaterina G. Rondos, în urma încetării din viață a soțului sau G. Rondos, de pe urma căruia a rămas copii minori, a trecut în doua căsătorie cu P. Gunaris din care a rezultat o copilă.

Că această a doua căsătorie desfășându-se după câțiva timp, Ecaterina Rondos a cerut la Trib. Constanța să i se recunoască din nou dreptul la uzufructul legal ce avusese conform art. 338 c. civ., asupra averii copiilor rezultați din prima căsătorie și pe care îl pierduse prin trecerea sa în a doua căsătorie potrivit art. 340 c. civ.;

Ca tribunalul prin Jurnalul No. 16577, a respins aceasta cerere; că în contra acestui jurnal făcând apel, Curtea din Constanța, prin deciziunea No. 76 din 22 Noiembrie 1920 i-a respins apelul și cererea de a i se recunoaște dreptul la redobândirea uzufructului legal, iar pentru a da această soluție Curtea interpretează dispozițiunile art. 340 în sensul că uzufructul legal al mamei, odată desființat prin trecerea ei în a doua căsătorie, nu mai poate să reinvie nici atunci când aceasta a doua căsătorie a fost desfășurată;

Considerând că Curtea de apel, judecând astfel a dat o justă interpretare art. 340 din c. civ. al cărui text e formal în sensul ca mama care va trece în a doua căsătorie nu va mai avea dreptul de folosință în averea copiilor rămași din prima căsătorie, fără a adăoga nimic în ce privește reînvierea acestui drept în cazul unei eventuale desfaceri a celei de a doua căsătorie;

Că dreptul de uzufruct legal, acordat mamei prin art. 338 c. civ. odată stins prin trecerea ei în a doua căsătorie, și folosința averii fiind din acest moment dobândită de copii, ea nu le mai poate lua înapoi fără vre-un text formal care să prevadă anume aceasta, text care nu există în codul civil;

Considerând că această intențiune a legiuitorului de a nu face nici o distincțiune, între cazurile când cea de a doua căsătorie a rămas definitivă și acela în care a fost desfășurată la rândul ei, se învederează de altfel și din dispozițiunile art. 347 și 348 c. civ. care dispun că mama tutrice care trece în altă căsătorie, pierde tutela legală a copiilor din întâia căsătorie, rămânând tutoare dativă, obligată a da socoteli împreună cu noul său soț, nerezultând din nici un text de lege că această a doua căsătorie desfășându-se, mama își mai poate recăpăta tutela legală pierdută;

Că, dar, Curtea de apel ținând seamă de toate considerațiunile mai sus expuse, a dat o justă interpretare și-a făcut o bună aplicațiune a art. 348 c. civ.

Că astfel fiind, motivul de casare este neintemeiat, iar recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

NOTĂ. — Prin decizia mai sus reproducă, Inalta Curte respingând recursul făcut contra deciziunii Curței de Apel din Constanța No. 76 din 1920, adoptă soluțiunea dată de majoritatea instanței de fond și pe care am combatut-o în nota cu care am însoțit publicarea acestei hotărâri în *Curierul Judiciar* No. 12 din 27 Martie 1921.

Intru cât Inalta Curte, într'o argumentare sumară, se întemeiază pe interpretarea literală a art. 340 cod. civ. ne referim în totul la considerațiunile deduse din caracterul cu totul excepțional al acestui text, pe care le-am dezvoltat în nota suscitată și din care rezultă, după părerea noastră, că legiuitorul nu atașează decăderea pe care o pronunță contra mamei, la simplul fapt al celebrării celei de a doua căsătorii, ci stabilește o legătură între pierderea folosinței legale și existența noii căsătorii și, prin urmare, această decădere nu poate subsista mai mult de cât căsătoria.

Inalta Curte, pe lângă argumentul de drept invocat de instanța de fond și întemeiat pe dispoziția art. 340 cod. civ., își mai sprijină soluțiunea pe un argument de analogie tras din dispozițiunile art. 347 și 348 cod. civ.; aceste două texte, zice Inalta Curte, „dispun că mama tutrice care trece în altă căsătorie, pierde tutela legală a copiilor din întâia căsătorie, rămânând tutoare dativă obligată a da socoteala împreună cu noul său soț, nerezultând din nici un text de lege că aceasta a doua căsătorie desfășându-se, mama își mai poate recăpăta tutela legală pierdută“.

Creдем că acest pasaj din decizia Inaltei Curți, nu exprimă în mod fidel ideia instanței supreme cu privire la natura juridică a tutelei prevăzută și reglementată de art. 347 și 348 cod. civ.; în adevăr, aceste dispozițiuni legale prevăd cazul când mama, care este tutorea legală a copiilor săi minori rezultați dintr'o primă casatorie, voește să treacă în a doua căsătorie și atunci una din următoarele două ipoteze se poate realiza:

a) mama tutrice, conformându-se legii, convoacă consiliul de familie înainte de celebrarea căsătoriei și acesta lasă tutela tot asupra mamei; în această ipoteză, este oare-exact, după cum pare a rezulta din considerentul Curței, reproduc mai sus, că mama pierde tutela legală a copiilor din întâia căsătorie, rămânând tutorea dativă? de unde rezultă oare că tutela menținută în favoarea mamei de către consiliul de familie își transformă natura sa juridică și din legală devine dativă? Textul articolelor invocate nu justifică o asemenea interpretare; din contră din

1) A se vedea publicată în *Curierul Judiciar* No. 12/1921, cu nota d-lui Prof. Cerban.

termenii întrebunțați de legiuitor se poate deduce că n'a înțeles să schimbe caracterul tutelei; în adevăr, atât în art. 347 cât și în art. 348 găsim expresiunea, „consiliul lasă tutela asupra mamei“, pur și simplu, ceea ce implică ideea că tutela este lăsată, menținută, așa cum se găsea, adică tot ca tutela legală; este adevărat că legea recunoaște consiliului de familie, latitudinea de apreciere în ce privește cesțiunea de a se ști dacă mama trebuie să fie menținută sau nu, în calitate de tutore și în acest sens tutela menținută de consiliu are aparența unei tutele dative; în realitate însă hotărârea consiliului de familie care menține tutela mamei, n'are un caracter atributiv ca în cazul unei tutele dative, ci nu face altceva decât să confirme vocațiunea legală a mamei.

Dacă considerațiunile expuse sunt exacte, atunci raționamentul Inaltei Curți bazat pe concepțiunea tutelei dative a mamei recăsătorite, nu se mai poate susține; nu poate fi vorba de recăpătarea tutelei legale pierdute la desfacerea celei de a doua căsătorii, fiindcă mama menținută ca tutore nu s'a pierdut tutela legală;

b) mama tutrice n'a convocat consiliul de familie înainte de celebrarea căsătoriei, în acest caz mama pierde de drept tutela; în această ipoteză ca și în aceea în care consiliul de familie convocat în regulă, nu lasă tutela asupra mamei, se poate pune cesțiunea dacă mama redevenită liberă prin desfacerea celei de a doua căsătorie, mai redobândește tutela legală pierdută?

Cesțiunea este discutabilă; dacă ținem seama însă de caracterul excepțional al art. 347 și de rațiunea de a fi a acestui text, care încetează de a exista atunci când căsătoria este desfăcută, credem că soluțiunea afirmativă este și juridică și rațională.

ALEX. CERBAN

TRIBUNALUL DORHOI

Audiența dela 15 Ianuarie 1921

Ordonanța No. 90

Societate comercială. — Dacă unul din asociați poate uza de calea ordonanței prezidențiale prevăzută de art. 66 bis pr. civ., pentru a se lua oarecari măsuri în ce privește Societatea? Abuz de drept.

Cererea unui asociat de a se opri vânzarea și scoaterea spiritului din fabrica ce formează obiectul societății, nu poate fi admisă, dacă această măsură e de așa natură în cât periclitează grav interesele asociaților.

Admiterea unei atari cereri constituie un abuz de drept, ceace justiția nu poate consfinți.

Noi, Președintele,

Având în vedere cererea făcută de Lupu Noigler... care cere ca pe baza art. 66 bis pr. civ. să se ordone po-

prirea or cărei vânzări de spirt sau scoaterea din depozitele dela fabrica din I bănești, până ce tribunalul va hotărâ asupra sechestrului judiciar ce a cerut;

Având în vedere că această cerere reclamantul o bazează pe faptul că fiind asociat la exploatarea fabricii de spirt din comuna I bănești, cu frații Herșcu și Luzer Beraru și după ce singur, cu cheltuelile sale a refăcut fabrica și a pus-o în stare de funcționare, asociații săi, Herșcu și Luzer Beraru, au luat în mână lor exclusivă administrație, făcând cheltuelile și vânzările după simpla lor voință, fără a-l consulta și pe el, și că, în cele din urmă, prin notificarea din 20 Decembrie 1920, îi fac cunoscut că l'au exclus din societate și că tot capitalul ce a depus este pierdut;

Considerând că potrivit dispozițiunilor art. 66 bis pr. civ., pe calea procedurii sumare admisă de acest text se pot lua numai măsuri provizorii și conservatorii impuse de necesități urgente, spre a nu se periclită drepturile părților;

Că, afară de aceasta, cererea urmează a fi respinsă și pentru motivul că-dacă este adevărat că în conformitate cu art. 66 bis pr. civ. se poate hotărâ în cazuri grabnice pentru păstrarea unui drept ce s'ar păgubi prin întârziere, apoi tot atât de adevărat este că atunci când măsura cerută a se lua este de așa natură că păstrând dreptul petiționarului, ar păgubi drepturile celor contra cărora este cerută, cum s'ar întâmpla în specie, când, dacă s'ar admite cererea făcută de petiționar și s'ar popri scoaterea și vânzarea spiritului din fabrică pentru un timp nedeterminat, care poate fi mult mai lung decât data de 10 Februarie 1921, neputându-se ști dacă la acea dată se vor putea rezolva procesele intentate de el în fața tribunalului, ar însemna a se aduce o periclitare a intereselor celorlalți asociați, care, neputând scoate din depozit spiritul fabricat, n'ar putea fabrica altul, materiile prime aflate acolo s'ar strica și asociații neputând face față obligațiunilor contractate în numele societății, s'ar putea ajunge prin aceasta la falimentul societății și prin consecință, la ruina asociaților, așa că măsura cerută nu trebuie admisă, căci ar fi un *abuz de drept*, ceace justiția nu poate consfinți.

Pentru aceste motive, Tribunalul respinge etc.

Președinte (s) C. Sachelărescu

NOTA. — Mult timp regula romană „Nollus videtur dalo facere, qui suo jure utitur“ a fost luată în sens literal și pe baza ei nu se putea concepe responsabilitate, acolo unde dauna deriva din exercițiul unui drept. Astfel Demolombe ne învață că „Un fait licite ne saurait engendrer la responsabilité civile édictée par les art. 1382 et suiv....“ (Contrats, ed. 1882, 566).

Mourlon (II, ed. 7 din 1866, No. 1690), relativ la acest punct, lămurește că exercițiul regulat al unui drept nu e o greșală. Această idee o completează Baudry și Barde (Oblig., IV, 2855) astfel: e abuz de drept, când lucrezi cu intenție de a vătâma, fără interes, când exerciți dreptul în contra scopului recunoscut de lege acestui drept, când îl exerciți anormal.

Ambroise Colin și H. Capitant analizând regula romană citată, observă că ea n'are un sens absolut, ci trebuie înțeleasă în sensul că acel care-și exercitează dreptul său cu prudență și atențiune nu e responsabil de dauna ce o cauzează altuia (II, ed. II, 382). Acești autori admit răspunderea:

a) când actul e făcut cu intențiunea de a vătăma ;
b) când actului îi lipsește prudența, diligența ce trebuie s'o aibă or-cine exercită un drept.

Teoria abuzului de drept nu e încă pe deplin cristalizată, limitele ei nu sunt bine definite, iar din analiza jurisprudenței nu putem găsi un fir conducător sigur. Această teorie e combătută de Planiol (II, ed. II-a, 871), cu următoarele cuvinte: „... car si j'use de mon droit, mon acte est licite ; et quand il est illicite, c'est que je depasse mon droit et que j'agisse sans droit, injuria, comme disait la loi Aquilia».

De această părere e și Ernest Triandafil (Revista critică, 4/914), care zice că expresiunea abuz de drept e o logomachie.

După această părere, abuzul de drept nu poate fi admis, căci dreptul încetează acolo unde începe abuzul și nu poate fi întrebuițare abuzivă a unui drept oarecare, pentru rațiunea decisivă că un singur și același act nu poate fi în același timp și conform cu dreptul și contrar dreptului (Planiol, ibidem).

Cu toate acestea termenul *abuz de drept* și-a făcut drum, pentru că servește a determina cazurile în care există răspundere, acolo unde teoria clasică nu vedea decât exercițiul unui drept și deci nu admitea răspunderea.

Teoria abuzului de drept e de dată recentă, cum observă Ernest Triandafil (loco cit.) iar autorii o studiază la materia delictelor și quasi-delictelor.

În această privință codul civil german are art. 226 cu următorul cuprins : „Nu este permis a exercita un drept, când exercițiul nu poate să aibă alt scop decât a aduce altuia o daună¹⁾.”

D. Alexandrescu (V, p. 402) admite responsabilitatea pentru exercițiul unui drept, când aduce o pagubă unui terțiu.

În or ce caz, greșala presupunând libertatea și mijlocul de a evita greșala, nebunii, copiii, mici nu răspund și deci nu pot comite un abuz de drept. (Mourlon, ibidem; Baudry Lacantinerie, Precis, ed. V, 1384).

Jurisprudența română a văzut un abuz de drept în faptul primăriei de a închide un local de cinematograf ca insalubru și apoi a-l închiria altuia în aceleași condiții (C. București, II, 207/919. *Curierul Judiciar* No. 16—17/920).

C. Disescu admite abuzul de drept (Dr. constituțional ed. III, 469).

La noi textele pozitive de lege par a îndreptăți admiterea principiului răspunderii pentru abuzul de drept.

Asfel art. 405 pr. civ. autorizează condamnarea la amendă a celui care face o contestație *cu vătărită rea credință*, iar d-l Disescu în desbaterile parlamentare relativ la acest articol spune: «... Se abuzează... de dreptul de contestație...».

De asemenea, art. 93 din L. jud. oc. zice : «Când pretențiunile părții au fost *invederate nedrepte*, judecătorul o va condamna și la o amendă». Aici suprema Curte vede un delict penal (Cas. II, 239/919, 3469/910. *Jurisprudența Română*, 4/910, 5 și 10/911. (Tanovicănu, I, 1125).

Aici e locul să cităm și art. 41 din codul federal al obligațiilor, după care acel care cauzează, într'un mod ilicit, o daună altuia, fie cu intenție, fie prin neglijență sau imprudență, e ținut s'o repare.

1) Emil Cașolleanu traduce acest art. astfel :

„Exercițiul unui drept este inadmisibil, dacă nu poate avea de scop decât să aducă altuia daune” (codul civil german, tradus, București, 1914).

Specia ce-o adnotăm e interesantă prin aceea că limitează motivul exercițiul unui drept. Procedând astfel, justiția nu dă oare o hotărâre de drept pretorian ? Lăsând o așa de mare putere de apreciere judecătorului, în loc să înlăturăm un abuz de drept, nu încurajăm oare un abuz al justiției ?

Hotărât răspund nu, căci abuzul nu-l poate opri nici un text pozitiv de lege, iar încrederea ce o avem în magistratură e o garanție suficientă. Aici putem spune ca Gherea relativ la libertatea presei: e mai mare răul ce-l face cenzura de cât licența presei.

În această privință iați ce cuprinde codul civil elvețian din 1907 în art. 1: «În lipsa unei dispozițiuni legale aplicabile, judecătorul se va pronunța după dreptul obicinuelnic și în lipsa obiceului, după regulile ce le-ar fi stabilit dânsul dacă ar fi avut de făcut operă de legislator. El se inspiră din soluțiunile consacrate de doctrină și de jurisprudență».

Dacă expresiunea *abuz de drept* servește pentru determinarea unei noi cauze de răspundere, unei noi entități juridice, ea e bine venită, atât timp cât noțiunea există, e primită și are nevoie de un nume.

ȘTEFAN SCĂIBAN

Avocat.—Dorohei.

JURISPRUDENȚĂ STRĂINĂ

Contract de închiriere. — Funcționar public. — Ocuparea unui post nou. — Schimbare de reședință. — Presupunțiune de schimbare de domiciliu. — Subînchiriere. — Neprorogarea contractului. — Art. 4, § 3 din legea de la 4 Mai 1920. — (Art. 1 din decretul-lege 1420/920 rom.)

Conform art. 4 § 3 din legea dela 4 Mai 1920, sunt excluse dela dreptul de prelungire, care le-ar fi fost acordat prin legile anterioare contractele de închiriere cari nu au de obiect locuința unei familii, sau când locatarul posedă un domiciliu legal.

Un funcționar public (în speță un controlor de contribuțiuni directe), care a fost numit într'un post nou, într'un alt oraș, este presupus că și-a transportat acolo domiciliul său legal. Prin urmare, dacă el a subînchiriat apartamentul pe care-l ocupă, el nu poate avea drept la prelungirea legală a contractului sau. (*Curtea de Cas. Fr., Audiența dela 7 Dec. 1920, Președinția d-lui Sarrut, Prim-președinte. La Loi, No. 74 din 14 Aprilie 1921.*)

Grevă. — Tren în mers. — Refuzul mecanicului de a continua mersul. — Legea din 15 Iulie 1845 art. 20. — Părăsire de post. — Delict. Elemente constitutive.

Delictul de părăsire de post de către mecanicul în cursul mersului unui convoi (tren de marfă) nu constă numai în părăsirea materială a convoiului, ci rezultă și din faptul de a înceta, în cursul mersului, să execute misiunea pe care avea îndatorirea să-o îndeplinească.

Elementele delictului sunt prin urmare îndeplinite, când, în urma înștiințării de grevă generală, dată de secretarul sindicatului, mecanicul oprește mașina, care a parcurs vre-o patru-zeci de metri și refuză a se supune ordinului șefului de gară, de a continua mersul. (*Curtea de Cass. Fr. (camera criminală) audiența din 23 Sept. 1920. Annales des Chemins de fr. 1921, 1, 48.*)

REZUMATELE JURISPRUDENȚEI

CURȚILOR DE APEL ȘI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI

SECȚIA I

Apelant: Chiriaca Tănase Toma prin d. avocați Gh. Dumitrescu și Em. Ioachimovici.

Intimat: Ioana și Epaminonda Dumitrescu prin d. avocați Gane Dem. Marinescu și Șt. Marinescu-Bolentin.

Dotă. — Clauza dotalăității. — Imobil. — Nespecificarea în actul dotal. — Interpretarea convențiunii matrimoniale. — Dacă poate fi lovit de prohibițiunile art. 1248 și 1253 c. civil? Soluție negativă. — Art. 1227, 1248 și 1253 c. civ.

În legislațiunea română spre deosebire de cea franceză (art. 1393 fr.) regimul de drept comun este acela al separațiunii bunurilor, și numai când soții, conformându-se art. 1227 c. civ., declară în contractul de căsătorie că adoptă regimul dotal, numai atunci există regimul dotal. În acest caz asociația conjugală în privința averilor se va regula după cele prescise în cap. următor, capitol care cuprinde și art. 1248 și 1253 referitoare la prohibițiunea înstrăinării imobilelor dotale.

Pentru aceasta nu e nevoie de o formulă expresă sau solemnă pentru a supune asociația conjugală acestui regim, ci e destul să rezulte din intenția îndubităbilă a părților pentru a-l adopta din convențiunea lor matrimonială.

În speță, deși se spune în actul înzestrătoarei, că se dă, ca dotă casele ce fac obiectul litigiului, însă mai jos se specifică, că le dă atât ficei, cât și ginerului cu toate drepturile de a se bucura de ele și a le administra cu voia lor și interesele casnice; prin urmare reeșă, că părțile n'au înțeles să adopte regimul dotal și ca atare nici imobilul dat zestre nu este lovit de prescripțiunile art. 1248 și 1253 c. civ. Prin urmare, în speță, soția înstrăinând imobilul dotal cu consimțământul soțului său, această înstrăinare e valabilă. (Curtea de Apel București, secția I, decizia civilă No. 203 din 13 Oct. 1920, prin care s'a respins apelul contra sent. No. 504/919 a Trib. Ilfov secția IV C. Cor.)

SECȚIA II

Apelant: Fritz Schuster, Gustav Schuster și alții prin d. avocat Juschik.

Intimat: Paraschiv Filipescu prin d. avocat Suci.

Vânzare de creanțe. — Când devine valabilă? — Chitanță de descărcare, că s'a primit un rest din prețul vânzării. — Ce caracter are vânzarea? Contestare din partea vânzătorului, că a primit toată suma specificată în chitanță. — Proba cu martori. — Vânzare civilă. — Inadmisibilitate.

O vânzare sau o cesiune de creanță nu devine valabilă ca atare, atunci când, la epoca vânzării, vânzătorul nu era proprietarul obiectului vândut, ce creditorii îl pusese în vânzare și nici nu a devenit prin licitația, la care nu luase parte.

În acest caz, o atare vânzare, nu poate fi conform art. 3 și 4 cod. com., considerată ca comercială și ca atare nici proba cu martori, cerută de apelant ca să dovedească contra conținutului unei chitanțe, prin care

el iscălise că primise restul unei sume ce i se datora din prețul vânzării, conform actului de cesiune, nu este admisibilă.

În speță, apelantul cesionând dreptul său de creanță ce avea asupra Societății Vest et Comp. care se ocupa cu exploatarea de păduri întinatului, care avoera o Societății era scoasă la licitație, iar întinatul s'a prezentat la licitație în numele cesionarului și s'a adjudecat asupra lui acele creanțe; urmând ca, conform actului de cesiune, la ținerea licitației cesionarul să primească restul ce i se mai datora din preț. Apelantul deși a dat o chitanță de descărcare, totuși, el afirmă că n'a primit de cât o parte din suma specificată în chitanță, și pentru a dovedi aceasta, cere proba cu martori, care i s'a respins ca inadmisibilă.

În fond, Curtea, constatând, după declarația însuși a întinatului, că-i mai datorește 8000 de lei din prețul vânzării, la ratele prevăzute în contractul de cesiune, admite apelul pentru această sumă. (Curtea de Apel București, secția II, decizia civilă No. 16 din 2 Feb. 1921 prin care s'a admis apelul contra sentinței No. 160 din 1914 a Trib. Argeș S. I.)

SECȚIA III

Apelanți: Elisabeta Papazoglu, Eugenia Stanovici și alții prin d. av. Vl. Atanasovici.

Intimat: Banca Generală Română prin d. av. Antonescu.

Competență. — Societate comercială. — Intimitate curatoare. — Rea administrație. — Acțiune în daune. Are caracter civil? Soluție afirmativă. Art. 3 și 4 c. com.

O societate comercială, cum e în speță Banca Generală Română, chiar când în calitate de creditoare comerciantă i s'a încredințat sarcina de curatoare — cum e în speță a moșiei apelanților — și cu această ocaziune prin rea administrație a cauzat un prejudiciu, acțiunea de daune e de natură civilă. Ea are un caracter civil fiindcă răspundere de daune se raportă nu la interesul ce l'a avut intimata Bancă, când a cerut instituirea curatelei, ci la felul cum și-a exercitat această sarcină, adică la administrația sa.

Prin urmare, cauza juridică a răspun.erei derivă dintr'un fapt pur civil, care n'are nici o legătură cu calitatea de comerciantă a intimatei creditoare.

Ca atare, Trib. civil este cel competent și bine Trib. com. și-a declina competența de a judeca această acțiune. (Curtea de apel Buc., secția III, decizia civilă No. 200 din 8 Oct. 1920 prin care s'a respins apelul contra sent. 277/920 a Trib. Ilfov, secția II com.)

SECȚIA IV

Apelanți: Primăria Capitalei prin d. av. St. Marinescu-Bolentin

Intimat: St. Ioanid prin d. avocat Durma.

Comisiune arbitrală. — Competință. — Dacă poate judeca o cerere de evacuare pe temeiul art. 5 al. 3 din decretul lege 1420/920, când contractul este încă în curs? Soluție negativă. Art. 14 și urm. art. 5 al. 3 din decretul lege 1420/920.

Conform art. 14 și urm. din decretul lege 1420 din 1920, Comisiunile arbitrale au între alte atribuțiuni și pe aceea de a se pronunța asupra diferendelor dintre

proprietar și chiriași în cazurile prevăzute de art. 5 al. 3 din decretul sus menționat.

În speța însă, contractul fiind în curs de executare, iar decretul lege ocupându-se numai de cazurile când contractele de închiriere sunt prelungite prin voința legiuitorului, Comisiunea de arbitrii nu mai era competentă de a judeca cererea de evacuare făcută de intimat pe baza art. 5 al. 3 din decretul lege 1420/920.

Prin urmare, Tribunalul bine a făcut casând hotărârea Comis. arbitrale și evocând fondul a judecat în primă instanță, cu dreptul de apel la Curte.

În fond. Curtea a respins apelul pe temeiul, că contractul de închiriere fiind încă în curs de executare, el nu poate fi revocat de cât prin consimțământ mutual sau pentru călcarea condițiilor contractuale, ceea ce nu este în speță. (*Curtea de Apel București, secția IV, decizia civilă No. 33 din 28 Februarie 1921 prin care s'a admis Apelul contra sent. 866/920 a Trib. Ilfov, secția II civ. corect.*)

Apelant Oponent: Sindicatul Ziarisților prin d. av. M. Negreanu
Intimat: Vasile Rusenescu prin d. av. Stavrache,

Sindicatul Ziarisților. — Ziarist. — Drept de pensune. — Caracterul lui. — Cine are dreptul de a-o acorda. — Art. 10 și 35 din Statutul sindicatului ziarisților, art. 13 și 22 din Regulamentul acestui Statut.

În ce privește dreptul la pensune al membrilor Sindicatului ziarisților art. 31 din statutele acestui Sindicat, prevede că un regulament va specifica condițiile în care ele se vor putea acorda.

Conform art. 13 din Regulament, care prevede că membrii activi ai sindicatului, cari vor plăti pentru acesta o taxă specială, pot dobândi pentru ei și familiile lor dreptul la pensune, rezultă că dreptul acesta nu-i absolut, ci facultativ.

Într-adevăr, art. 22 din același regulament dispune că, în cazurile când fondurile disponibile ale casei de ajutor și pensuni nu vor ajunge pentru a face față tuturor cererilor îndreptățite, se va face o repartizare proporțională în limitele acestor fonduri.

Conform art. 10 din statute votarea bugetului și hotărârea asupra tuturor chestiunilor de interes moral și material ale sindicatului, sunt rezervate de Statute adunării generale anuale, însă asupra acordării pensiunilor, nici statutele, nici regulamentul nu dispune nimic, că ar intra în căderile comitetului, și mai puțin ale Președintelui Sindicatului.

În speța adunarea generală hotărând înscrierea intimatului la pensune cu începere dela 1 Ian. 1919, ea este cea îndreptățită a fixa cuantumul, cât și data de la care trebuie să înceapă. (*Curtea de Apel București secția IV-a, decizia civilă No. 21 din 4 Feb. 1921, prin care s'a respins opoziția contra deciziei 187/920 a acestei Curți.*)

CURTEA DE CASAȚIE

SECȚIA I

Recurent: Ana N. Codreanu, prin d-l av. Stoianescu.

Intimat: Iohann Stutz, prin d-l av. Al. Cerban.

Legatar universal. — Vocațiunea lui la totalitatea succesiunii. — Stabilirea ei din examinarea cuprinsului testamentului. — Chestie de fapt. — Art. 888 c. civil.

Din dispozițiunile art. 888 c. civil reiese că, carac-

terul esențial și constitutiv al legatului universal este de a conferi persoanei instituite vocațiunea la totalitatea averii testatorului.

Instituirea unui legatar universal, ca și a oricărui legatar, nu este supusă la termenii sacramentali, fiind de ajuns ca, din cuprinsul testamentului să rezulte intențiunea testatorului de a transmite persoanei gratificate, vocațiunea la universalitatea bunurilor sale, iar determinarea acestei intențiuni este o chestiune de fapt, care scapă controlului Înaltei Curți.

În speța, instanța de fond, din termenii testamentului și din dispozițiunea că, dacă se va ridica un erede rezervatar, testamentul să nu se strice, ci să se reducă, stabilește că cel gratificat a fost instituit legatar universal (*Cas. I, dec. No. 159 din 20 Aprilie 1920, prin care s'a respins recursul contra deciziei No. 513/919 a Curții de apel București, sec. I-a.*)

Recurent: Ion Iacovache, prin d-nii av. C. A. Panaitescu, A. Mateescu și P. Poni.

Intimat: Constanța Ferando, prin d-nii av. M. Antonescu și D. Teodosiu.

Compensație. — Creanță dotală. — Oponerea ei în compensație. — Termen acordat soțului pentru restituirea dotei. — Dacă el împiedică compensația. — Soluție negativă. — Art. 1273 și 1146 c. c.

Prin art. 1273 c. c. se acordă soțului termen de un an pentru restituirea dotei, care a trecut în proprietatea sa, pe considerațiunea că dânsul, ca proprietar al ei, a putut-o întrebuința într-un mod oarecare și astfel nu o are la dispozițiune, pentru a o restitui imediat când survine evenimentul neprevăzut, care dă loc obligațiunii de restituire.

Acest termen de favoare, acordat soțului pentru a-și putea procura fondurile necesare restituirii dotei, are caracterul unui termen de grație; dar, deși el este acordat de lege, iar nu de justiție, totuși poate împiedica compensațiunea, în conformitate cu dispozițiunile art. 1146 c. c.

Prin urmare, în speța, Curtea de fond a fost îndrituită a compensa datorile pe cari soția divorțată le avea față de soț și pentru care a fost chemată în judecată de acesta, cu creanța dânzei asupra dotei mobiliare, deși această din urmă creanță nu era încă exigibilă, soțul beneficiind de termenul acordat de art. 1273 c. civil. (*Cas. I, dec. No. 167 din 23 Aprilie, 1920, prin care s'a respins recursul în contra deciziei No. 165/919 a Curții de apel București sec. IV-a.*)

SECȚIA II

Regulament de competență în cauza lui Alex. Moldoveanu.

Fals. — Fals comis de un controlor de corporație în scripte. — Calificarea faptului. — Competința jud. de ocol. — Art. 230 legea pentru organizarea meseriilor.

Faptul unui controlor al unei corporațiuni de meseriași, de a tree în scripte o sumă de plată mai mare ca cea reală, în scop de a-și însuși diferența în profitul său și în prejudiciul statului, constituie un fals, iar nu o escrocherie; și potrivit art. 230 din legea meseriilor, jud. ocol este competentă a judeca această infracțiune.

În speța, acest funcționar a plătit pe un camerist al corporațiunii cu o sumă mai mică ca cea trecută în

scripte, iar diferența și-a însușit o. (Cas. II, Dec. penală No. 125 din 2 Februarie, 1921, prin care s'a regulat competența).

Recurent: Procurorul trib. Vaslui.

Amnistie. — Dacă se aplică numai la infracțiunile de drept comun sau și la cele prevăzute de lege speciale. — Soluție afirmativă.

Amnistia, prevăzută de decretule care au acordat-o, se aplică fără distincție la toate infracțiunile, cari nu sânt exceptate, fie că ele sânt infracțiuni la legea penală comună, fie că sânt infracțiuni create prin legi speciale; deasemenea indiferent dacă sânt date în competența instanțelor ordinare sau celor excepționale. (Cas. II, Dec. penală No. 70, din 28 Ianuarie, 1921, prin care s'a respins recursul contra sentinței No. 1534, din 1920 a trib. Vaslui).

NOTĂ.—Față cu textele decretelor-lege No. 1547 și 2009/920 atât doctrina, cât și jurisprudența sunt unanime, a considera, că amnistia se aplică fără distincție la toate infracțiunile, fie prevăzute de codul penal, fie de alte legi excepționale, dacă nu au fost exceptate. (Cfr. Cass. II, 1649 din 16 Noembrie 1920, în *Curierul Judiciar* No. 2/921; Cass. II, 1420 din 1 Noembrie 1920, *Curierul Judiciar* No. 10/921; Cass. II, 1805 din 19 Octombrie 1920, *Curierul Judiciar* No. 16/921; C. Apel Buc. IV, 120 din 24 Mai 1920, *Curierul Judiciar*, 71-72/920). (N. R.).

Recurent: Max Mendelovici, prin d. av. M. Negrișanu.

Apel penal făcut de inculpat. — Agravarea situației inculpatului. — Aplicațiune.

În principiu, în urma apelului făcut de inculpat, instanța superioară nu-i poate agrava situațiunea în privința faptului imputat. Acest principiu este violat numai atunci când instanța de apel reținând și calificând faptul ca și la prima instanță, totuși agravează pedeapsa.

Când însă instanța a doua schimbând natura infracțiunii din delict în contravenție și aplică, cum este în speță 5 zile închisoare corecțională în loc de 500 lei amendă, prin aceasta nu se agravează situațiunea inculpatului, de oare ce pe de o parte contravențiunea este o infracțiune de un grad mai jos ca delictul, iar pe de altă parte numărul zilelor de închisoare, transformate în amendă, nu excede suma la care recurentul a fost condamnat de prima instanță. (Cas. II, Dec. penală No. 63 din 26 Ianuarie, 1921, prin care s'a respins recursul contra deciziei No. 206/920 a Curții de apel București, secț. II-a).

NOTĂ.—Problema de drept soluționată de Înalta Curte este interesantă nu numai din punctul de vedere al represiunii, ci și al tehnicii juridice.

Intrădevar este admis de toți penalisti, că în apel se poate schimba calificarea faptului, însă dacă s'a menținut și în apel calificarea faptului dela prima instanță, nu se mai poate în apel agrava pedeapsa inculpatului.

Mai mult chiar, instanța de apel, nu poate nici să-și decline competența, pe motiv că, infracțiunea ar fi de pildă, o crimă, ci, în acest caz ea poate să respingă pur și simplu apelul. (Vezi *Tanovicanu*, *Curs de procedură penală* No. 775 p. 501).

Aceeași soluție a fost admisă și de doctrina și jurisprudența franceză. (Cfr. *F. Hebe* Code d'instr. crim. Tom. VI, No. 852; *Garraud* Code d'instr. crim. Tom. II, No. 541; *Vidal* Cours No. 852, p. 916).

Chiar în Italia majoritatea doctrinei admite tot aceeași soluție (*Carvra*, *Programa del curso di diritto penali* Part Spec. § 1024; contra *C. Lombroso*, *Sull'incremento del delitto* p. 37 și urm.).

La noi doctrina e formată tot în același sens (vezi *Tanovicanu*, loc. cit.; *Italian Teodorescu*, *Curs*), iar jurisprudența este constantă asupra acestui punct (Vezi Cass. II. 496 din 24 Feb. 1912, *Curierul Judiciar* No. 37/912 p. 443).

De aceea, Curtea de Casație, cu drept cuvânt, găsește, că în speță, nu s'a făcut o agravare a pedepsei când schimbându-se în apel calificatiunea faptului din delict în contravențiune, nu i s'a dat o pedeapsă mai gravă decât cea dela prima instanță, ci s'a operat numai o simplă transformare a amenzi în închisoare corecțională.

(E. C. D.)

SECȚIA III

Recurent: Obștea Gurandi din jud. Botoșani, prin d. av. Ni. Colau.

Intimat: N. Alexandrescu, prin d. av. M. Opreșcu.

Exproprierea moșțiilor. — Decretule-lege de improprietărire. — Procedura expropriării.

Prin decretule-lege din 15 Decembrie 1918 și 12 Mai, 1920, s'a creat un sistem de procedură special pentru aplicarea dispozițiilor constituționale, referitoare la exproprierea moșțiilor.

În acest scop au fost instituite comisiunile județene de expropriere, ca instanțe de primul grad și cele centrale, ca instanțe de apel. Aceste comisii au dreptul potrivit art. 25 și 28 de a statua asupra tuturor chestiunilor privitoare la lucrările de expropriere pe hectar și anume: determinarea situațiunii de drept și de fapt a moșțiilor, întinderea proprietății expropriate în raport cu cea expropriabilă și fixarea prețurilor de expropriere pe hectar.

Asupra tuturor acestor chestii comisiunile județene se pronunță cu drept de apel la comisiunile centrale în termen de 15 zile dela publicarea hotărării în Monitorul Oficial, iar potrivit art. 33 alin. III, comisiunile centrale statuează în mod definitiv, fără opoziție, apel, contestație, revizuire sau recurs, în ce privește chestiunile referitoare la determinarea terenurilor supuse expropriării și cu drept de apel la Curtea de apel în ce privește fixarea prețului de expropriere. Potrivit alin. IV din art. 33 deciziunile Curților de apel asupra fixării prețurilor, sunt și ele fără drept de opoziție și recurs.

De aci reese că căile de atac în asemenea materie au fost reduse la una singură: aceea a apelului, iar părților li s'a ridicat dreptul de recurs în Casație în contra hotărârilor date de instanțele de expropriere în limitele competenței lor. (Cas. III, Dec. No. 495 din 22 Decembrie 1920, prin care s'a respins ca inadmisibil recursul contra deciziunii comisiunii din jud. Botoșani).

Rugăm cu insistență pe onorații noștri abonați a trimite prin mandat poștal plata abonamentelor datorate, pe adresa d-lui Codreanu, la ziar, sau să plătească incasatorilor noștri D. Niculescu și Cerbureanu pentru provincie și C. Petculescu pentru capitală, singurii împuterniciți aincasa sume și libera chitanțe din registrul cu mactă prevăzut cu stampila ziarului. Pentru circumscripția Curței de Apel TG. MUREȘ (Ardeal) a binevoit a primi însărcinarea cu totul în mod onorific, distincți nostru colaborator VL. MAVRODINEANU, consilier la acea curte, iar pentru BUCOVINA d-l. ROȘCA proprietarul *Librăriei Ostășul Român din Cernăuți*, cari sunt autorizați a primi publicațiuni, anunțuri și abonamente și a încasa sumele cuvenite, eliberând chitanțe descărcătoare din registrul prevăzut cu stampila ziarului „Curierul Judiciar”. Rugăm a li se da tot concursul.

„CURIERUL JUDICIAR”

Primul Congres al avocaților din întreaga Românie

— 6, 7 și 8 MAI 1921 —

Procesele Verbale ale ședințelor

Proces-Verbal No. 1, Zina I-a, 6 Mai 1921

Sedința de dimineață

Congresul se deschide Vineri 6 Mai 1921 în aula cea mare a Fundațiunii Universitare Carol I, la orele 10 a. m.

În vederea formalităților de constituirea Biuroului, d-l *Dem. I. Dobrescu*, Decanul Baroului de Ilfov, propune Congresului proclamarea ca Președinte de vârstă, a d-lui *Dr. Demetru Kiș*, Decanul Baroului din Oradia-Mare.

In urmă d-nul Dr. Demetru Kiș, Președinte de vârstă, rostește următoarea cuvântare :

Iubiți Confrați,

„Vă mulțumesc de cinstea ce-mi faceți de a mă alege Președinte de vârstă și mulțumesc lui D-zeu, că m'a învrednicit să văd aceste momente istorice, care ne-au dat România Mare și întregită. În numele confracților din Provinciile alipite, salut primul Congres al avocaților din România Mare. Salut acest Congres care voește să desăvârșească unirea sufletelor prin unificarea legilor. (În acest moment seosește d-nul *Mihail Antonescu*, Ministrul Justiției, care este primit de congresiști cu unanime aplauze). Unificarea legii Corpului de avocați este primul pas, d-lor. spre desăvârșirea acesei unificări. Desigur că lucrarea ce noi o începem astăzi, nu va fi ușoară, însă prin muncă spornică, prin conciliațiune în discuțiuni și mai cu seamă prin buna voință de a ne face noi înșine codul nostru de avocați, vom reuși să punem temelii marelui opere a unificării.

„Sunt fericit să decretez astăzi deschis Primul Congres al avocaților din România Mare, căruia îi urez vouă la muncă.

„Inchei, d-lor, urând viață lungă Iubiților noștri Suverani și Familiei Regale, zicându-le : „Să trăiască“ (Aplauze vii și toți congresiștii aplaudă cu entuziasm).

D-sa propune ca Președinte de vârstă al Congresului, Biurul care va conduce desbaterile. Componerea acestui biuru este următoarea :

Președinte de onoare : d-l *Mihail Antonescu*, Ministrul Justiției ; Președinte : d-l *Dem. I. Dobrescu*, Decanul Baroului de Ilfov ; Vice-Președinți : d-nii *Dr. Eugen Meșianu*, Decanul Baroului de Brașov, *Dr. Focșaner*, Decanul Baroului de Cernăuți, *Luca B. ănză*, Pro-decanul Baroului din Chișinău și *Alexandru Bădulescu*, Decanul Baroului de Ialomița (în locul d-lui *Eugeniu Herovanu*, Decanul Baroului de Iași, care n'a putut veni la Congres) ; Secretar general : d-l *V. Toncescu* ; Raportori : d-nii *C. Naumescu*, *C. Tănescu*, *I. Gr.*

Periețeanu și *Alex. Velescu* ; Chestori : d-nii *Chiriță Vasilescu* (Ilfov) ; *Dr. Munteanu* (Sibiu) ; *Dr. Crasmariu* (Timișoara) ; *V. Covata* (Bazargic) ; *E. Melidon* (Siliștra) ; *A. Davis* ; *R. Georoceanu* și *Gr. Dumitrescu* (Ilfov) ; Secretari : d-nii *Dr. N. Petra* (Sibiu) ; *L. Sarmanioti* (Caliacra) ; *Dr. Bondărescu* (Cernăuți) ; *D. Apostolescu* (Chișinău) ; *P. Frumuzachi* (Ilfov) ; *Dr. Nemeș* (Cluj) ; *Șc. Zăgănescu* (Olt) ; și *G. Liskan* (Ilfov).

Biroul e primit cu aclamațiuni.

D-nul *Dr. Demetru Kiș*, Președintele de vârstă, trece președinția d-lui *Dem. Dobrescu*, Decanul Baroului de Ilfov, care ocupând fotoliul prezidențial, e primit cu aplauze călduroase.

D-nul *Dem. Dobrescu*, Președinte, dă cuvântul d-lui *Mihail Antonescu*, Ministrul Justiției.

D-nul Mihail Antonescu, Ministrul Justiției și Președinte de onoare al Congresului pronunță următoarea cuvântare :

Domnilor,

Sunt bucuros că pot saluta în numele guvernului primul congres al avocaților din România Mare. Vă mulțumesc din tot sufletul pentru onoarea ce mi-ați făcut de a mă desemna ca președinte de onoare al congresului (aplaude prelungite).

Congresul acesta are o mare însemnătate atât din punctul de vedere național cât și din punctul de vedere al unei bune distribuțiuni a justiției.

Insemnătatea lui din punctul de vedere național o constatăm chiar acum, când vedem în această incintă întruniți reprezentanții barourilor din vechiul regat și din provinciile alipite.

D-voastră sunteți imagina vie a uniunii sacre a tuturor fințurilor românești în Statul puternic al României Mari (aplaude prelungite). D-voastră sunteți în tot Statul român reprezentanții dreptului de apărare, adică al dreptului cel mai prețios, câte odată tot așa de prețios ca și dreptul la viață, fiindcă misiunea avocatului este de a salva nu numai averea dar și onoarea și viața celor nedreptățiți (apl.).

Din punct de vedere al distribuțiunii justiției rolul d-vo. este considerabil. Nu poate fi bună justiție fără o bună apărare. (Toată sala în picioare aplaudă).

Advocatul prepară elementele procesului, judecătorul le controlează și decide. Dacă lucrarea avocatului este completă și conștiințioasă, opera judecătorului devine mai ușoară și mai sigură.

Advocatul ca să corespundă marelui sale misiuni trebuie să fie om de știință, om de caracter și om de talent.

În această frumoasă profesiune succesul cel mai

sigur este al acelor cari știu să rabde, cari știu să aștepte și cari voesc să muncească cu sârguință în studiul dreptului și al cauzelor, pe care sunt chemați să le apere.

Advocatul trebuie să fie *om de caracter*, adică cuvântul lui față de client și față de judecător să fie sfânt, să fie adevărat. Nu trebuie să existe nici o îndoială în privința sincerității avocatului.

Advocatul trebuie să fie *om de talent*, adică să aibă darul de a expune cu claritate probele și argumentele cari militează în favoarea cauzei lui.

Marele congres al advocaților români va avea și un alt efect îmbucurător.

Este natural ca barourile din diferitele provincii să aibă uzuri deosebite, reguli contradictorii, cum se întâmplă în toate țările mari. Dar cunoscându-se de aproape advocații din diferitele părți ale țării se va ajunge cu înlesnire la unificarea de toți dorită, se va renunța la acele reguli nepotrivite profesioniști și spiritului timpului și se va adopta în comun ceea ce va părea bun și potrivit pentru toți. Și astfel va ajunge la un progres real care va ridica Baroul român la înălțimea pe care o dorim cu toții (aplause prelungite).

În aceste momente de înălțare sufletească privirile noastre sunt îndreptate către țară, și către Suveranul său și către Familia Regală.

Să trăiască România Mare!

Să trăiască Majestatea Sa Regele!

Să trăiască Majestatea Sa Regina!

Să trăiască Familia Regală!

După propunerea d-lui Antonescu, congresul, decide a se trimite Suveranului o telegramă cu prilejul primului congres al advocaților din România Mare cu următorul cuprins:

«Avocații din România Mare întruniți la București în ziua de 6 Mai 1921, în primul congres, fiind pătrunși de sentimentele de admirațiune și devotament către tron și dinastie, roagă pe M. V. să bine voiască primi omagiile lor respectoase. Să trăiți Majestate; să trăiască M. S. Regina; să trăiască familia regală.»

Prezidentul de onoare al congresului Ministerul Justiției
M. Antonescu.

D-nul Dem. Dobrescu, Președinte, în numele Baroului de Ilfov pronunță apoi următoarea cuvântare:

*Domnule Ministru,
Doamnelor și Domnilor,*

Cu o adâncă iubire de frate, sunt fericit că pot să vă spun astăzi, în numele Baroului Capitalei:

Frați români din ținuturile Ardealului eroic, după o mje de ani de dureroasă despărțire, bine ați venit!; bine ați venit! frați români din Basarabia martiră, după mai mult de o sută de ani de dureroasă despărțire, în care și unii și alții ne-am crezut morți pentru vecie; bine ne-am găsit frați români din ținuturile dulcii Bucovine, după o sută cincizeci de ani de durere și de amar. În tocmai ca semintele din piramidele egiptiene, găsite după mii de ani de înmormântare cu aceiași vlagă de viață intensă, națiunea noastră liberată plină de vlagă din negrul ei martir, astăzi când creștinul spune «Christos a înviat», poate să strige lumii întregi: «*Românul a înviat.*»

Și nu e nepotrivită această apropiere între Christos și națiunea noastră, pentru că sunt și

popoare martire, și neamul nostru a fost un Crist între popoare:

*Oricât istoria ne duce
Un neam martir uitat pe cruce*

Când istoria lumii va judeca virtutea tuturilor popoarelor în fața dreptății universale, neamul nostru va cere cu mândrie ca el să nu fie trecut printre neamurile cuceritoare, pentru că el n'a luptat nici o dată pentru o cucerire; dar el va pretinde cu îndârjire ca să fie trecut în cartea neamurilor măntuitoare, pentru că națiunea noastră a luptat totdeauna pentru marile idealuri ale omenirii și pentru măntuirea ei.

Și de aceea «Românul nu pierе», pentru că numai popoarele care luptă pentru omenire, sunt nemuritoare ca și omenirea, deoarece visul lor și al lumii moare, cu cel din urmă om sub soare:

*Când cazi c'un mare vis răpus
Ori unde cazi tu cazi tot sus
Tu ai și-n marele fi dezastru
Ceva dintr'un apus de astru
Și porți și-n negrul tău abis
Tot nimbul marelui tău vis.*

Și vouă frați dintre minorități, vă zic bine ați venit în Capitala României drepte. Neamul nostru este din dreptatea lumii și din suferința pentru dreptatea ei, va ști să facă Dreptate pentru toți fii ei, pentru că în România nouă nu va mai fi nici român, nici străin și toți într'o dreptate tot una vor fi.

Vom face din România nouă, o nouă *Impărăție a Dreptății*, pentru că numai Impărăția dreptății, poate să fie patria tuturilor claselor, tuturilor raselor, tuturilor profesiunilor și tuturilor sexelor. Astăzi toată lumea civilizată este convinsă că numai sunt nici rase, nici clase, nici profesioni care pot fi distruse și țările care nu vor alcătui la ele dreptatea pentru toți, vor pieri prin nedreptatea lor. Istoria viitorului va fi triumful națiunilor drepte și pieirea națiunilor injuste. Viitorul va confunda Istoria cu Justiția și Istoria va fi Justiția însuși.

Pentru ca să poată dovedi armonia universală, Leibniz spunea că universul întreg cu toate fenomenele lui variate, este întocmai ca o infinitate de orologii, toate diferite, dar toate arătând aceeași oră. După războiul cel mare, care a fost războiul dreptății, drepturile omului, drepturile claselor, raselor, drepturile neamului și drepturile omenirii, ca și ceasornicele lui Leibniz, trebuie să arate toate aceeași oră, ora dreptății.

După două veacuri care se nașteau unul după altul strigând dreptate, unul strigând dreptatea omului și altul dreptatea omenirii, trebuie să ne convingem că omenirea vrea dreptate pentru toți și că după ce a trecut prin zodia războiului și prin zodia credinței, ea a intrat astăzi în zodia dreptății, se declară solidară cu orice clasă, cu orice rasă și cu orice neam și se proclamă protectoarea Justiției universale.

Națiunile drepte nu se tem de omenirea in-

cinsă cu spada justiției și cu balanța ei în mână și ele salută cu entuziasm marea *conștiință umană*, care în anarhia și amoraliitatea universală, ne dă un criteriu de judecată morală cel puțin umană, pentru ca după dreptul natural, să vină dreptul uman, dreptul umanitar.

Un mare poet scria unui mare cuceritor, că dacă inteligența sa s'ar întâlni cu voința lui, Istoria lumii s'ar fi terminat de mult, pentru că voința lui ar fi realizat visul inteligenței. Astăzi sufletul omenirii s'a întâlnit cu voința ei de a face dreptate între oameni și între neamuri și istoria ei nu s'a terminat. Istoria Omenirii, de abea începe, pentru că dacă la Marna și la Mărășești se termină istoria brutei umane, tot la Marna și la Mărășești începe istoria omului. După «homo sapiens» vine «homo justus» și noi oamenii de drept am văzut a doua creațiune, am văzut născându-se două ramuri noi de drept: *Dreptul neamurilor și dreptul omenirii*, pentru că astăzi și neamurile și omenirea sunt ființe vii.

Cea dintâi lovitură de tun din acest război al dreptății, dărâamă mai întâi templul vechei justiții și astăzi când se reclădește un nou templu mai cald și mai încăpător, astăzi când se reclădește casa noastră, ea nu se poate clădi fără noi, pentru că nimeni nu poate înțelege mai bine dreptatea vremii, ca noi avocații. Pe când toate profesiunile conducătoare sunt ca niște poduri fixe pe care torentul apei le dărâamă la fiecare viitură mai mare, profesiunea noastră, totdeauna în legătură cu viața curgătoare a lumii, este un pod plutitor peste această apă, care urmează cu ușurință ridicările și scăderile ei și care se mișcă mereu, dar nu se dărâamă nici o dată.

De aceea v'am chemat mai întâi ca *frați*, pentru-că ne era dor de frați și pentru-că de și noi am dărâmat Carpații și am secăt Prutul, noi n'am trecut încă nici Carpații, n'am trecut încă nici Prutul. Profesiunea noastră, cea dintâi trece astăzi și Carpații și Prutul, pentru ca să aducă cuvântul Dreptății. Noi suntem țara nouă, care pentru prima oară ia cunoștința de sufletul ei comun și de inima ei comună, noi facem prima și marea descălciătoare juridică, în care vrem să cucerim țara cu cuvântul de înfrățire și de dreptate.

V'am chemat și ca *confrați*, pentru-ca să organizăm profesiunea noastră. După faza provizorie de individualism anarhic și de atomism social, care eșia din ruperea vechilor legături ale puterii și ale credinței, omenirea se grupează astăzi dupe noi legături mai trainice, pentru-că nici în natură, nici în societate nu există nici indivizi, nici individualism. Astăzi indivizii nu mai însemnează nimic în afară de grupul lor și omenirea se grupează în profesii organizate, pentru-ca din lupta lor civilizată să scoată armonia socială, într'un veșnic echilibru instabil.

Astăzi când se revizuește valoarea tuturilor profesiunilor, vechi și noi, profesiunea noastră

trebuie să se prepare pentru marea luptă socială, pentru-ca să nu-și piardă rolul ei drept și recunoscut de profesiunea conducătoare și în această luptă, victoria va fi de partea profesiunilor solidare.

În această luptă avocatul nu va mai însemna nimic în afară de profesiunea lui, pentru-că din cauza nevoi de solidaritate, astăzi viitorul baroului este legat de viitorul avocatului și viitorul avocatului de viitorul baroului. Astăzi trebuie să dispară vechea și trista antinomie dintre avocat și barou și nu vom mai vedea pe avocat în fruntea societății, pe când baroul rămâne urma iei. Astăzi trebuie să dispară *acei parasiți ai Baroului* care nu caută în Barou decât interesul lor egoist și nu se pot solidariza cu el în marile lui momente solemne.

V'am chemat ca oameni de drept pentru ca să ne înțelegem și în privința Dreptății celei noi. Dreptul actual nu mai corespunde timpului în care trăim și el îmi face impresia unuia din acele palate siberiene, eladite din ghiață, pe care căldura inimei noastre începe să-l topească.

Noi vom face schimbările cerute de vremurile în care trăim, pentru-că dreptatea lumii trebuie să se schimbe odată cu inima noastră, de aceea calea Dreptății este calea inimei omeniești. În calea ei către justiția eternă, Meca genului uman, omenirea schimbă continuu idea ei de dreptate și omul îmi pare un poet îndrăgostit de o iubită necunoscută, care în căutarea lui înfrigurate după vedenia visurilor lui, întreaibă chiar pe căutata lui necunoscută, dacă n'a văzut pe iubita lui, pe care poate n'o va întâlni și n'o va cunoaște nici o dată. Omenirea astăzi pare că se îndreaptă către dreptul fraternal, bazat pe ideia sacrificiului din partea celor tari pentru acei slabi. Dupe dreptul celui mai tare, dupe dreptul celui mai fin, pare că vine dreptul celui mai slab: *le droit du plus petit est toujours le meileur.*

V'am chemat și pentru-ca să ne înțelegem asupra unificării legislative, pentru-că nu se poate face unificarea fraților, fără ca frații să fie întrebați. Astăzi nu mai sunt legi impuse, și după frumoasa expresiune a lui Sumner Maine, și legislatura trebuie să treacă de la *act la contract*. Cestiunea unificării este piatra de incercare a unirei, pentru că ea este partea cea mai delicată care atinge cestiuni naționale, morale, politice, juridice și sociologice. Unificarea noastră este o problemă tot atât de mare ca și unirea și ea nu este o cestiune simplă de cât pentru spiritele simple.

V'am chemat ca oameni de drept, și pentru ca în noua alcătuire a Dreptății, să apărăm *spiritul civil*, pentru-ca și reforma și unificarea să se facă în acest spirit salvator, care împacă libertatea cu ordinea și nu confundă ordinea cu ordinul; care cu modestia culturii respectă și teoriile pe care le combate; care, liberat de pre-

judecata egocentrismului, lococentrismului și tempocentrismului, înțelege și curgerea vremii și a dreptății; care privește dreptatea sub specie aeternitatis și cu care împacă individul cu Patria, Patria cu Omenirea și Dreptul cu Dreptatea. În ignoranța filozofică asupra lucrurilor divine și umane, liberalismul democratic este împărărea contrarelor din filozofia lui Heraclit sau sinteza dintre teză și antiteză, din filozofia lui Haegel. Și Heraclit avea dreptate să spună că armonizarea contrarelor este chiar Dumnezeu, pentru că fără ea universul n'ar putea exista și dacă existența universului este necesară, armonizarea contrarelor este chiar Justiția, pentrucă numai ea asigură existența universului și a societăților.

Iată tot atâtea probleme mari și adânci, pe care marile vremuri în care trăim, le pune Baroului român. Nici o dată Corpul nostru n'a avut un rol mai însemnat, pentru că nici o dată nu s'a pus în omenire în același timp, toate problemele profesiunilor, raselor, claselor, sexelor, neamurilor și problemele omenirii și nici o dată n'au clocotit în același timp toate patimele trecutului și toate pasiunile viitorului. În acest veac mare, Omenirea își trăește în mic, tot trecutul și tot viitorul ei.

Baroul român va înțelege rolul lui covârșitor pe care-l are o așa de nobilă profesiune și va fi Baroul-Mare din România-Mare.

D-l Dem. Dobrescu, Președinte: Ardeatul are cuvântul prin d-nul Dr. Eugeniu Meșianu, Decanul Baroului de Brașov.

D-sa se exprimă în modul următor:

*Domnule Ministru,
Domnule Președinte,
Onorat Comitet,
Onorați Confrați,*

Din partea confracților din Transilvania, aduc salutul meu confracților din Regat și celelalte provincii alipite. Importanța acestui Congres este mare, foarte mare, căci va strânge raporturile confraterne ale avocaților din toată România Mare fără deosebire de naționalitate.

Dar în afară de această vom conlucra și la înfăptuirea unei opere mari: Unificarea codului de avocați. Numai prin această codificare se va asigura acestei profesiuni toată independența, toată demnitatea și toată probitatea.

Prin discuțiunile ce se vor face în sânul acestui Congres, se va cimentă frățietatea, care trebuie să domnească între noi și se va întări spiritul de ordine și de disciplină.

Să lăsăm Domnilor, de o parte, interesele noastre egoiste, și să înfăptuim o mare operă socială, care să asigure o cât mai bună și democratică împărțire a Justiției.

Cu aceste sentimente, urez Congresului spor la muncă (vii și îndelungate aplauze).

D-nul Dem. Dobrescu, Președinte: Bucovina are cuvântul, prin d-l Dr. Focșaner, Decanul Baroului de Cernăuși.

D-sa se exprimă în modul următor:

*Onorată adunare,
Mult stimați colegi,*

Urmând cu bucurie sinceră invitația distinsului barou de Ilfov, ne prezentăm în numele Baroului Bucovinean la primul congres general al avocaților din România-Mare, însăreînăți a felicită pe confracții din toată țara la întreprinderea datorită inițiativei energice a ilustrului consiliu de disciplină din Capitală, atât de însemnată pentru organizarea corpului nostru. Pătruși de menirea măreață a breșlei noastre în interesul cel mai înalt al Statului și al Societății, în justiție, vom lua parte la discuțiile Congresului, desvoltând ideile și părerile noastre cum să se organizeze Corpul nostru în modul cel mai prielnic pentru îndeplinirea misiunii sale, atât de importante, cum trebuie întărite temelile stării noastre: independența, demnitatea și prestigiul profesiunii.

Independența o găsim în principiul libertății de a ne alege profesiunea, îndeplinind numai condițiile științifice și practice, prevăzute prin lege, atârând astfel numai de legile Statului și de prescripțiunea stărei noastre. Demnitatea trebuie garantată prin calificația și purtarea avocatului, ce-i procură încrederea neîndoioasă a Societății.

Greșelile ce le comit unii sau alții, compromițând starea întreagă, avem nevoie de o disciplină severă, exercitată prin noi înșine.

Prestigiul nostru se dobândește și se va menține numai prin studiul cel mai aprofundat al științei dreptului și cultura generală cea mai aleasă, având astfel mijlocul de selecțiune și de eliminare a elementelor neapte pentru profesia noastră.

Țara noastră, vesela grădină a poetului vestit, leagănul Moldovei care cuprinde atâtea amintiri scumpe fiecărui român, această țară s'a unit cea dintâiu, necondiționat și fără rezervă, cu Patria-mună.

Fiecare bucovinean, fără deosebire de confesiune și origină, e convins că această unire este cea mai firească și pe vecie. Să nu uităm însă că această țară a avut timp de o sută cincizeci de ani o desvoltare deosebită și că prin urmare se poate ca vederile și părerile noastre să nu concordeze pe deplin cu acelea ale confracților din vechiul Regat. Cu toate acestea sperăm că în fine înțelegându-ne, vom fi înțeleși, și unirea sufletească și intelectuală ce o dorim, va deveni o unire cu adevărat frățească, iar roadele acestui congres vor aduce folosul așteptat spre binele patriei comune. În orice caz, este mai presus de veri ce îndoială că sentimentele noastre patriotice nu pot fi întrecute de acelea ale celorlalți frați!

*Trăiască România nouă!
Trăiască România liberă!
Trăiască România mare!
Trăiască Dinastia!*

D-nul Dem. Dobrescu, Președinte: Basarabia are cuvântul prin d-nul Luca Brânză, Pro decanul Baroului de Chișinău.

D-sa se exprimă în modul următor:

*Domnule Ministru,
Domnule Președinte,
Domnilor,*

Viu din plaurile cari acum 109 ani au fost răpite cu silnicie din trupul Moldovei, unde acum 109 ani limba românească a fost exclusă din templul justiției, pentru totdeauna, după închipuirea răpitorilor; viu de acolo, unde acum 109 ani dreptatea a fost zugrumată în mod arbitrar prin suprimarea legilor naționale; viu de acolo unde acum 3 ani printr-o minune Dumnezeuască limba

românească a fost reintronată în drepturile sale imprescriptibile, viu din Basarabia. *Aduc: devotamentul cel mai deplin față de Țară și Tron; sentimentele frățești și colegiale față de toți frații adunați aci pentru marea operă ce neam propus s'o începem și pentru care aveți dela noi tot concursul necondiționat. Vă cerem și vă rugăm ca în opera pentru unificarea legislativă să se facă astfel încât să scuturăm definitiv cătușele rupte ce ne-au rămas atârnată după desrobire, să scăpăm cu desăvârșire de ori ce urmă de legiuiri străine, care în decursul vr-mii n'au putut fi apropiate spiritului românesc din Basarabia, pentru că sunt inadapabile față de genul juridic latin.*

Vă zic bine v'am găsit și vă urez spor la munca ce ați întreprins'o, pentru ca să putem ajunge la contopirea intelectuală. Unirea sufletească am avut-o de mult și ea ne dus la unirea politică și aceasta nu poate dăinui decât prin contopirea intelectuală.

D-nul Dem. Dobrescu, Președinte: Dă cuvântul apoi d-lui Alex. Bădulescu, Decanul Baroului de Ialomița, care vorbește în numele Corporațiunii Avocaților din vechiul Regat.

Domnilor,

Sunt trei ani aproape de când perdeaua s'a lăsat peste cea mai sguduitoare tragedie omenească. De trei ani ni s'a ușurat sufletul și respirăm, din adâncul plămânilor, aerul curat al noului nostru locaș, locașul în-căpător al României-mari.

Dar de câte îmbunătățiri, Doamne, are nevoie acest locaș, spre a se potrivi gusturilor, dorințelor, nevoilor și aspirațiilor neamului nostru întregit și diferitelor naționalități, oasepești noștri, cari fac, și trebuie să facă parte din familia noastră!

Războiul a năruit un dușman, în același timp însă a transformat fundamental însuși al vechei noastre existențe; și dacă, în ce privește economia națională, progresul vine dela sine ca consecință naturală a rostului existenței individului pe lume, în ce privește însă economia socială, și viața intelectuală, progresul stă numai în mâna în puterea și în inițiativa noastră să-l realizăm. El nu este funcțiune de timp, nici rezultat fatal al vremii, el e produsul conștient al priceperii, al voinței și chiar al puterii de sacrificiu, cât mai grabnice și cât mai intense, al tuturor, și în special al Românilor din vechiul regat.

Pornind dela aceste adevăruri, primul corp de sine stătător, fiindcă își trage elixirul existenței sale din însuși produsul muncii sale intelectuale care se transformă în realități productive, *corpul avocaților*, care este sistemul nervos al acestui organism numit societate, era indicat să pornească în frunte pentru a echilibra viața cea nouă, viața României întregite.

Și, pentru că organizația, corpului nostru chiar, nu mai corespunde nouilor nevoi, bine-înțeles era ca în primul rând să ne gândim la consolidarea propriului nostru organism.

De aceea, Domnilor, aduc vtile mele mulțumiri energicului decan al baroului de Ilfov, pentru munca și devotamentul său puse în interesul cauzei tuturor. E un sacrificiu de timp, de interese, de sănătate, și chiar de libertate, care merită elogiul nostru, și pe care i-l aduc din toată inima și cu toată convingerea; iar consiliul de disciplină, care îl secondează fără preget ori protestare și cu atâta pricepere, merită toate laudele și mulțumirile noastre.

Și, într'un moment de extaz, reamintindu-mi de scumpii noștri dispăruți, avocați căzuți pe câmpul glorios al armelor ale căror umbre plutesc în atmosfera în care noi ne mișcăm azi, și cari ne urmăresc în lucrările noastre, în numele lor, și în numele baroului din vechiul regat, urez lucrărilor noastre, elaborate în cea mai

duioasă armonie sufletească și cea mai demnă conlucrare colegială, cel mai desăvârșit succes.

D-nul Dem. D. Bresu, Președinte: După ce a dat cuvântul d-lui I. Giurculescu, Decanul Baroului de Muscel, care face un istoric al luptelor seculare p-ntru unirea Românilor, și aduce salutul sau confracților din Provinciile alipite și vechiul Regat, Membrii Congresului aclamând stăruitor pe d-nul C. C. Arion, d-l Președinte, în aplauzele unanime ale membrilor Congresului, dă cuvântul D-lui C. C. Arion, Avocat și Profesor Universitar, care se rostește astfel:

Iubiți Colegi,

Civilizația românească a început prin Drept.

Opera unirii dela 1859 se datorește în mare parte eminențelor jurisconșulți din acea epocă, care au adus la legi noi, sentimente noi. Din rezelul mondial a eșt România Mare, cu atâtea mari jertfe și cu atâtea dureri mari. Dar durerea este trecătoare. Să salutăm trecutul, să vărsăm o lacrimă pentru durerea de ieri, și să sperăm în viitor. Țara noastră are un mare viitor. Prin dragoste și prin unire se vor aduce speranțe nouă, pentru acest viitor. Ideia care contribuă să ne călăuzească în opera noastră de astăzi, este solidaritatea pentru toți, dreptatea pentru toți. Iar oamenii de drept, să fie și oamenii dreptății. Cu aceste cuvinte, sulut primul Congres al avocaților din România Mare

D-nul Dem. Dobrescu, Președinte: Dă cuvântul în urmă d-lui Osvold Todoranu, care salută Congresul în numele Baroului de Iași.

D-nul Dem. Dobrescu, Președinte, dă citire telegramelor de adesiune primite din partea d-lui *Eng. niu Herovanu*, Decanul Baroului de Iași; și d-lui *C. C. Dissescu*, Avocat, Profesor Universitar, fost Ministru de Justiție și Decan al Baroului de Ilfov; și d-lui *Gr. L. Trancu-Iași*, Ministrul Muncii și al Ocrotirilor Sociale, precum și a Baroului din Sighetul Maramureșului.

D-nul Dem. Dobrescu, Președinte: Dă cuvântul d-lui V. Toneescu, Secretar general, care citește următorul

REGULAMENT

Art. 1. — Lucrările Congresului vor fi conduse de Președinte, ajutat de cinci Vice-Președinți, un Secretar general, opt Secretari și opt Chestori.

Art. 2. — Congresul se va deschide sub președinția Decanului cel mai în vârstă.

În aceeași ședință congresul prin decanii prezenți, alege un Președinte și patru Vice-Președinți, câte unul dintre decanii fiecăreia din cele trei provincii alipite, plus unul din vechiul regat.

Art. 3. — Congresul va alege un comitet general al avocaților din România, care va putea lucra în timpul congresului, și după închiderea lui, în limitele mandatului dat de congres.

Comitetul se va compune dintr'un Președinte, și douăzeci de membrii. Mandatul său va dura până la întrunirea viitorului congres.

Alegerea președintelui și a membrilor se va putea face prin aclamațiune sau prin vot secret.

Art. 4. — Congresul va putea alege comisiuni cărora să se delege efectuarea unor anumite lucrări.

Hotărârile comisiunilor vor fi supuse rezoluțiunii congresului în întregul lor.

Art. 5. — Discuțiunea în congres se va urma alter-nându-se oratorii pentru cu cei contra.

Nimeni nu va putea lua cuvântul de două ori la discuțiunea generală a aceleiași chestiuni sau în discutarea aceluiași articol. Se exceptează rectificările pentru care se va putea lua cuvântul timp de cel mult cinci minute.

Oratorii vor putea vorbi cel mult 20 de minute în discuțiunile generale, și 10 minute la discuțiunile pe articole. Aduțarea prin vot va putea încuviința prelungirea cuvântărilor respectiv cu încă 10 minute sau 5 minute.

La discuțiunea generală se face excepție în privința duratei vorbirii pentru propunătorii de contra-proiecte, comunicate biroului înainte de prima ședință.

La discuțiunile generale, oratorii vor vorbi dela tribună; în cele pe articole vor putea vorbi și dela locul.

Art. 6. — Președintele va putea ori când să consulte adunarea, dacă este luminată asupra unei chestiuni. Dacă majoritatea membrilor prezenți se vor declara luminați. Președintele va închide discuțiunea.

Art. 7. — Nimeni nu va putea vorbi fără ca în prealabil, să fi cerut și obținut dela Președințe cuvântul.

Art. 8. — Conducerea și disciplina desbaterilor o are prezidentul, care va putea lua toate măsurile necesare pentru bunul mers al lucrărilor.

Art. 9. — În congres votul se va da cu majoritate de voturi dintre membrii prezenți. Dacă cinci barouri prin decanii sau reprezentanții lor, vor cere ca asupra unei chestiuni, votul să se dea pe decanate, se va da preferință acestui vot.

În acest caz voturile se vor da prin decani sau reprezentanții lor, cari vor vota astfel cum va hotări majoritatea delegaților barourilor. Decanatele dela reședințele Curților de Apel vor avea trei voturi, celelalte decanate un vot. Votul pe decanate nu se va putea da atunci, când majoritatea membrilor prezenți prin votul lor, aprobă ceia ce în prealabil s'a votat în Comitet pe decanate.

Pus la vot, regulamentul este primit cu aclamații unanime fără nici o modificare.

D-nul *V. Toncescu*, Secretar General, comunică apoi congresului că comisiunea decanilor și a reprezentanților lor, a luat în discuțiune ante-proiectul de lege, asupra organizării corpului de avocați din România, în ședințele dela 4 și 5 Mai a. c. și a votat cu modificări articolele până la No. 42.

Congresul începând să lucreze, mandatul comitetului a încetat, totuși pentru bunul mers al lucrărilor, crede că înainte de a se discuta ante-proiectul în plenul congresului, este bine să se se aleagă o comisiune, care să continue pe articole discuțiunea începută de Consiliul Decanilor.

În sensul acestei idei, propune ca conform art. 3 și 4, din regulamentul, congresul să aleagă o comisiune compusă din treizeci și trei de persoane. Congresul admite această propunere.

Se procede la alegerea comisiunii.

În aclamațiune sunt aleși ca membrii ai comisiunii permanente a congresului :

Comisiunea se compune din :

Președințe : *C. C. Arion*; raportori : *C. L. Naumescu*, *C. Tuncescu*, *I. Gr. Periețeanu* și *Al. Velescu*; secretar general : *Vasile Toncescu*, membrii : *Osvald Teodoreanu* (*Iași*), *dr. Bondărescu* (*Cernăuți*), *Luca Brândză* (*Chișinău*),

dr. D. Kiș (*Oradia Mare*), *dr. Focșaner* (*Cernăuți*), *Dr. Eugen Melianu* (*Brașov*), *Dr. Justin Nistor* (*Tg.-Mureșului*), *Dr. Justin Miron* (*Arad*), *Dr. N. Petra* (*Sibiu*), *Dr. Simion Nemeș* (*Cluj*), *Dr. Constantin Șturu* (*Timișoara*), *Nic. M. Părvulescu* (*Prahova*), *I. Măgură*, *Virgil Benișachi* și *C. C. Popescu* (*Covur-lui*), *N. Niculescu* (*Brăila*), *Dem. Stoescu* (*Dolj*), *Justin Stănescu* (*Buzău*), *Scevola Zăgănescu* (*Ol't*), *Numa Frumuseanu* (*Gorj*), *Al. Bădulescu* (*Ialomița*), *Ernest Pazmăde* (*Argeș*), *V. Covată* (*Călărași*), *Dionisie Ionescu* (*Bacău*), *C. Tudor* (*Botoșani*), *G. Petrovici* și *Chiriță Vasilescu* (*Ilfov*), *Mihail Chiritoiu* (*Fălciu*), *Sabin Popescu* (*Mehedinti*), *V. Treținescu* (*Vâlcea*), *G. Părvulescu* (*Dâmbovița*), *Iordan Pundelescu* (*Teleorman*), *Ghiță Petrescu* (*Vlașca*), *N. Mironescu* (*R.-Sărat*), *N. Niculescu* (*Brăila*), *Ervant Melidon* (*Durostor*), *Alex. Beiu* (*Constanța*), *Mihail Ceaparu* (*Tulcea*), *Nicolae Mustea* (*Boman*), *Gh. Costescu* (*Suceava*) și *Ștefan Graur* (*Putna*).

* * *

Orele fiind înaintate, d-nul *Dem. Dobrescu*, Președințe, ridică ședința la orele 12^{3/4}, anunțând pe cea viitoare după amiază la ora 5.

Președințe, *Dem. Dobrescu*

Secretar general, *V. Toncescu*

Secretari de ședință : $\left\{ \begin{array}{l} \text{George Liscu} \\ \text{Dr. Simion Nemeș} \end{array} \right.$

Proces-Verbal No. 2, Ziua I-a, 6 Mai 1921

Sedință de după amiază

D-nul *Dem. Dobrescu*, Președințe : declară deschisă ședința la ora 3 p. m.

D-sa în prealabil, și vorbind în afară de ordinea de zi, propune congresului amânarea discuțiunii asupra ante-proiectului de lege pentru organizarea Corpului de Avocați din România, — până ce Comisiunea permanentă desemnată în ședința de dimineață își va fi terminat lucrările de modificare a Proiectului.

Cere congresului ca să desbată această chestiune și în urmă cerând cuvântul

D-l *I. Gr. Periețeanu* (*Ilfov*), vorbește împotriva propunerii d-lui Președințe, motivând că intru cât comisiunea lucrează încet, este de părere ca congresul să discute principiile generale ale proiectului simultan cu discuțiile ce se urmează în comisiunea permanentă.

D-l *Vasile Toncescu*, Secretar-General, susține propunerea făcută d-lui *D. Dobrescu*, Președințe, în numele Biroului.

D-l *Dr. Laurențiu Oanea* (*Ilfov*), propune congresului să se ralieze la punctul de vedere al d-lui *I. Gr. Periețeanu*, adică de a se începe discuțiunea generală a ante-proiectului.

Pusă la vot, propunerea sa este admisă cu aclamațiuni.

Cu învoirea membrilor congresului și înainte de a se intra în ordinea de zi d-lui *Dem. Dobrescu*, Președințe, dă cuvântul

D-lui Dr. I. Crasmariu, delegatul Baroului de Timișoara, care salută congresul în numele Banatului și apoi

D-lui Mihail Ceaparu, Decanul Baroului de Tulcea care rostește cuvinte de salut din partea Dobrogei. Intrându-se în ordinea de zi

D-l Dem. Dobrescu, Președinte: Dă cuvântul

D-lui Vasile Cancicov (Ilfov), care, ca fost parlamentar, reclamă ca în interesul lucrărilor, discuția de acum să se mărginească numai la principiile generale ale proiectului. Acest mod de a proceda indică pe de o parte comisiei permanente directivele fundamentale pe care congresul înțelege să le imprime legii de organizare a corpului, iar pe de altă parte îngăduie unui număr cât mai mare de delegați să expună părerile barourilor respective.

D-l Dr. Simion Nemeș (Cluj), se rialiază la modul de a procedea propus de ante-vorbitor.

D-l Dem. Dobrescu, Președinte, rezumând discuțiile urmate, arată că s'a hotărât să se discute numai principiile generale.

La discuțiunea generală a proiectului de lege pentru organizarea corpului de Avocați din România, se dă cuvântul

D-lui Ion Ionescu-Boteni (Ilfov).

D-sa desvultă o serie de obiecțiuni în legătură cu regimul incompatibilităților, propus de proiect, în deosebi cu incompatibilitatea avocaturii cu funcția de profesor secundar. Arată că în această chestie pledoaria sa e pro domo; că e regretabil să se limiteze în afară de barou, cercul de activitate al avocatului. — Incompatibilitatea dintre calitatea de comerciant și cea de avocat este de ordin constituțional și găsește pretutindeni o necondiționată aprobare; legea de organizare a învățământului prevede sancțiuni foarte severe împotriva membrilor Corpului Didactic, care din pricina ocupațiilor multiple, ar neglija îndatoririle lor de profesori.

Oratorul caută a dovedi că legătura intimă dintre barou și profesoratul secundar este o problemă de ordin național și românesc obștesc; că în epoca de astăzi, când orașele au început a suferi de înrăurirea crescândă a străinilor, e logic ca în toate breslele să se păstreze elementele românești valoroase, reprezentate prin cele câteva zeci de avocați profesori secundari din întreaga țară.

D-nul Dr. Laurențiu Oanea (Ilfov).

Oratorul analizează în amănunte legile de organizare a corpului de avocați din vechiul regat și din Ardeal. D-sa face să reiasă diferențele dintre legea română din 1907 și legea actuală în vigoare din Ardeal. Arată inovațiile fericite împrumutate de noul anteproiect din legislația ardeleană și aduce pentru acest spirit de progres și conciliere, elogiile sale atât d-lui Decan al Baroului de Ilfov, d-l *Dem. Dobrescu*, cât și membrilor din comisia de redactare a proiectului.

Intrând în fondul discuțiunii, oratorul se rialiază la condițiile de admitere pe baza doctoratului ju-

ridic, condițiune care e bine-înțeles trebuie pusă în legătură cu proiectul de unificare a învățământului universitar, aflat actualmente pe masa Corpurilor Legiuitoare.

La discuția dispozițiilor organice cuprinse în capitolele II, VI și VII, adică reglementarea stagiului, problema biuroului avocațial și acțiunea disciplinară contra membrilor baroului, arată influența legii de organizare în vigoare în Ardeal și proiectul realizat prin introducerea în legislația de unificare a barourilor, a acelor norme.

În privința federalizării decanatelor, d-sa cere o cât mai completă descentralizare, și în primul rând desființarea decanatelor regionale, cari sunt organe inutile.

Studiază apoi în amănunte, instituția procurorului de Barou, existentă actualmente în Ardeal. — D-sa se declară adversar al acestei inovații și cere ca anchetei făcută de Barou să i se păstreze caracterul ei strict disciplinar, lăsându-se procurorului parchetului sarcina de urmărire, în cazuri pur penale.

Relativ la capitolele IV și V, despre drepturile îndatoririle avocaților, făcând un studiu comparativ asupra celor două regimuri, din Ardeal și din vechiul regat, face să reiasă superioritatea regimului reprezentativ din Ardeal, față de regimul pur al avocatului pledant în vigoare în vechiul regat, după concepțiile similare din legiurile franceze.

În această privință, arată modificările esențiale introduse în această materie de noul proiect de lege lărgindu-se drepturile avocatului când lucrează ca mandatar al intereselor clientului său.

D-l Aurel Eliescu (Ilfov).

Afirmă că din comunitatea de suflet, trebuie să isvorească o viață comună, dominată de legi comune și găsește în această legătură de idei, necesitatea principală a unificării legii Corpului de avocați. Apoi trece într-o repede ochire, evoluția celor două sisteme de barouri: cel francez și cel german.

Asupra condițiilor generale de admisibilitate în corp se declară adversar al Doctoratului juridic, întru cât licența noastră echivalează doctoratul conferit de universitățile din Ungaria. Asemenea referindu-se la același capitol din proiect, cere scutirea de stagiul a doctorilor în drept, examenul de doctorat juridice, fiind în genere la noi mult mai severe ca examenul de admitere în magistratură, sau cele viitoare ce se vor institui pentru intrarea în barou.

Combate ideea de justiție specială care și-o dă singur baroul și desaproabă neîncrederea în justiția oficială a țării ce se desprinde din economia proiectului de lege. Justiția familiară nu poate oferi garanțiile de stabilitate și imparțialitate, legată de magistratura de carieră, în fața căreia ne exercităm noi înșine profesia.

În chestiunea incompatibilităților, arată inovațiile fericite introduse în proiect și arată netemeinicia pretențiilor formulate de unul din antevorbitori, d-l

Ion Ionescu-Boteni, relativ la cumulul de avocați și profesori secundari.

Cere ca viitorul avocat să fie numai avocat.

Ca impresie generală dedusă din analiza proiectului, d-sa cere ca la redactarea definitivă să se elimine nota reacționară, procedura polițienească ce îl domină și să fie pusă în acord cu spiritul larg al timpului nostru de libertate și democrație.

D-nul Dem. Dobrescu, Președinte, în urma cererei congresului suspendă ședința pentru 10 minute.

La redeschidere se dă cuvântul

D-lui Oswald Teodoreanu (Iași).

D-sa relevă importanța socială a avocatului, adevărat salvator al sufletelor, ca și medicul. Înlocuim acelora, avocatura este o profesie privilegiată, având un monopol exclusiv al atribuțiilor. Ca atare, d-sa se ridică împotriva tendințelor de a se crea categorii de privilegiați înăuntrul aceleiași profesii, întru cât la baza profesiei de avocat, de ori ce categorie ar fi el, stă un temelie unic, un contract întemeiat pe dreptul de a trăi. Se ridică asemenea împotriva gradațiilor pe cari le stabilește proiectul. Ori cine are dreptul să și valorifice munca: De la studentul în drept până la avocatul rutinat.

Deasupra oricăror considerații de lege, stă un judecător unic al avocaților: Publicul, care te judecă și te ridică sau care te condamnă. Această încredere este de esența cea mai liberă, ea nu depinde nici de sprijinul guvernului, și nici de influența jandarmului.

Cere ca proiectul de lege să iasă din desbaterile congresului cât mai complet, ca ajuns în Parlament, să poarte pecetea originii lui.

În privința judecății disciplinare, oratorul acceptă mai bucură judecata parilor, de cât a judecătorilor cari pot greși.

Multe hotărâri se hotărâse în altă parte de cât la instanțele judecătorești.

D-nul Dem. Dobrescu, Președinte: „Desigur, domnule *Teodoreanu*”, vorbiți de vremurile de demult, de timpurile mai vechi de excepțiuni rare (aplanze).

D-nul Oswald Teodoreanu, în continuare: Bine înțeleg această excepție. Să ne înțelegem, să desființăm excepția.

În privința stagiului, cere ca munca stagiului, care este un om complet, să nu fie nesocotită.

Arată apoi ideile preconizate de *d-nul Eugeniu Heroveanu*, Decanul Baroului de Iași. D-sa citește un memoriu al d-lui Decan al Baroului de Iași, din care se desprinde principial, protestul său împotriva regimului de interdependență al Barourilor, ce tinde a crea proiectul de lege.

Preconizează asemenea introducerea instituției notarilor.

D-nul Ion N. Ionescu (Iași), aduce cuvântul de ordine al stagiilor din Baroul de Iași. Deși soțotește că prin art. 122 bis din proiect, se garantează suficient drepturile stagiilor, aflați înscrși actualmente pe tablou, totuși crede că este o datorie morală de a lua apărarea viitorilor stagiari. Afirmă că astfel cum se reglementează stagiul în

proiect, se creează o situație umilitoare stagiului, atât din punct de vedere moral cât și material.

Ori ce lege trebuie să se inspire dintr'o nevoie și înainte de a se legifera, astfel cum se legiferează stagiul, trebuie să se arate nevoile lui. Să se arate un caz sau o serie de cazuri, când stagiarii ar fi compromis interesele clienților lor. Nu există cazuri de asemenea natură.

În schimb, este notoriu că stagiarii sunt aceia care prepară mai bine procesele, care cunosc dosarele mai amănunțit, că ei fac abuz de jurisprudență și doctrină.

În realitate, nu există nici un motiv, care să impună un stagiul atât de riguros.

Afară de aceasta, sunt în proiect contradicții ce trebuiesc relevante: nu toți avocații definitivi sunt obligați să aibă stagiari secretari, în schimb toți stagiarii sunt obligați să facă pe secretarii.

Avocații definitivi nu vor sta să facă seminarii juridice cu stagiarii, iar stagiarii vor avea ca o mică însărcinare procedurile, citațiile, redactări de acte și amânări de comun acord.

Grefierii, cari n'au de cât câteva clase secundare, răușese să și însușească aceste cunoștințe în câteva luni, necum stagiarul cu o întinsă cultură universitară specială.

Din acest punct de vedere deci, sistemul proiectului de lege este fundamental greșit.

O soluție echitabilă în această privință, trebuie să țină seama de un triplu interes: al justițiabilului, al baroului și al stagiului.

Pentru a satisface interesele justițiabililor, pregătirea stagiului să se facă numai în universitate. Să se reformeze învățământul universitar prin crearea a trei secții la facultatea de drept: politică, administrativă și juridică. În schimb, să se prelungească studiul universitar al dreptului, cu doctorat obligatoriu, la cinci ani de studiu.

Prestigiul Baroului trebuie astfel înălțat de cât reglementând stagiul.

Să se determine cercul limitat al adevăraților profesioniști. Numai aceștia să fie avocați. Ori ce acțiune civilă sau comercială să fie contrasemnata de un avocat; ori ce act de notariat să fie semnat în mod obligatoriu de un avocat. Să se reglementeze raporturile dintre avocați și funcționarii de grefă.

Stagiarul, sub regimul proiectului de lege propus, are cele mai triste perspective. De aceia pentru a nu exclude pe cei săraci dar talentați de la o carieră strălucită, în barou, să se garanteze mai întâi stagiului un minimum de existență, fiindcă fără o plată adecvată situațiunii și împrejurărilor, nimeni nu va putea rezista greutăților debutului.

D-nul Dem. Dobrescu, Președinte, consultând congresul și orele fiind înaintate, ridică la 7 jum. p. m. ședința, și anunță pe cea viitoare pentru Sâmbătă 7 Mai la ora 9 a. m.

Președinte: *Dem. Dobrescu*

Secretar General: *V. Toncescu*

Secretari de ședință: *George Liscen, Dr. Simion Nemes*

(Continuare și sfârșit în No. viitor)